

Dönem : 3
Toplantı : 2

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 363

Nüfus Kanunu tasarısı ve Dışişleri, Adalet, İçişleri ve Plân komisyonlarından seçilen 3 er üyeden kurulu 30 numaralı Geçici Komisyon raporu (1/93)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 194/9484

1 . 12 . 1969

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 10 . 12 . 1965 tarih ve 71/194 - 6114 sayılı yazımız.

İçişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 29 . 11 . 1969 tarihinde kararlaştırılan «Nüfus kanunu tasarısı» ve gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Süleyman Demirel
Başbakan

KANUN GEREKÇESİ

GENEL ESASLAR

Bugün elde mevcut Nüfus Sicilli Kanunu Osmanlı İmparatorluk devrinden kalma olup, Medeni Kanunun kabulünden sonra bu kanunun hükümlerine ve ruhuna uygun bir şekilde düzenlenmesi gerekirken şimdiye kadar yapılamamıştır.

Medeni Kanununun 35 nci maddesi bir (Ahvali Şahsiye Nizamnamesi) nden bahsetmiş olduğuna göre bizim de, İsviçre'de olduğu gibi, Nüfus işlerini bir tüzük ile düzenlememiz mümkün görülürse bugün mevcut bulunan nüfus mevzuatı kanunla konmuş ve başka kanunlarda da nüfusla ilgili hükümler geçmiş bulunduğu ve Birinci Dünya Savaşından beri derin bir ihmale uğramış olan nüfus olaylarının yazım işini tüzükle kurmaya ve yerleştirmeye imkân görülebilmiştir. İlgili vatandaş ve memurlara bir kanunla ayrı ödevlilik ve ihtiyaca uygun ceza müeyyideleri konulmadıkça yarım yüzyıla yakın sürüp gelen köklü bir ihmalin sökülüp kaldırılması mümkün olamaz.

Memlekette nüfus olaylarını günü gününe yazdıran bir gelenek, bir sosyal disiplin meydana gelinceye kadar kuvvetli müeyyidelere dayanan ve kuvvetli kovalamalar istiyen kanun hükümlerine şiddetle ihtiyaç vardır.

Bir taraftan soy ve miras gibi halkın önemli hak ve hizmetlerini tesbit eden ve onlara resmî garanti sağlayan, öbür taraftan Devletin askerlik, vergi gibi hayati kaynaklarına temel teşkil eden ve aynı zamanda memlekette doğum ve ölüm nisbetlerini, artım miktarlarını gösteren ve bunların sebeplerini de arayan, çareler bulmak için en değerli ve köklü bilgiler verecek nüfus işleri ihtiyaca tam karşılık olacak bir şekilde kendi kendine yürüyecek bir hale gelinceye kadar bilhassa kişilerin haklarını kayda ait kısımlarda kanunun açık ve etraflı hükümler taşıması yönü gerekli bulunmuştur.

Bugünkü sistemde; onamlı belge sayılacak yalnız ilmühaberlerdir. Ancak bu ilmühaberler yetişkin olmayan muhtarlar tarafından hazırlandığından sıhhatlerine tam bir inan göstermek kaabil olmadıktan başka bütün olayların bu belgeleri dairelerimizde düzgün, güven verici şekilde ve birisi başka yerde olmak üzere iki nüsha olarak saklanmamıştır.

1320 - 1322 yıllarında genel ve bundan sonra zaruret olan yerlerde yapılan mevzî yazımlarda nüfus, yazım kurulları tarafından yalnız aile defteri halinde zincirleme yazılmış olup, bunlardan da yazılan nüfuslar tasdikli tutanak halinde olmadığı gibi birer nüshaları da arşivlerde saklanmamış bulunduğundan beklenen güveni sağlayamamışlardır.

Defterler üzerinde yapılan bir kazıntı veya silinti veya her hangi bir yolsuzluk dayandığı ilmühaberde ortadan kaldırılınca ispatı güçleşmekte ve ancak uzun tahkikler ve muhakemelerle tesbiti, o da fert ifadelerine dayanılarak, kaabil olabilmektedir.

Fert ifadelerine dayanılan bu defterlerde tam bir inan elde etmekteki zorluk meydandadır. Bu tarz işlem nüfus kayıtlarımıza inan ve güveni çok azaltmıştır.

Muhtar ilmühaberlerine dayanan bu sistemi ne yolda değiştirip geliştiresek bu karışıklığı ortadan kaldırmak ve nüfus kayıtlarına karşı halkta, Devlet dairelerinde tam bir inan ve güven yaratmak ve nüfus kayıtlarımızı ünanılır belge sayabilmek kaabil olmayacaktır. Her şeyden evvel nüfus kayıtlarımızı daha sağlam bir temele dayatmak mecburiyeti vardır.

Avrupa'da ve diğer medeni memleketlerde ileri milletler nüfus kayıtlarını tutanak (zabit) usulüne dayamışlardır.

Nüfus olayları veya nüfus olay haberleri (Etat Civil) memurları tarafından noterler gibi, belli formüller içinde bir tutanağa yazılır. İki nüsha olarak tutulan bu tutanakların altları olayı gören iki şahitle ihbar eden kimse ve tutanağı yapan memur tarafından imzalanır. Bunlardan birisi dairede alıkonur. Diğeri nüfus arşivinde saklanır. İşte bu tutanaklar bütün nüfus kayıtlarına temel teşkil eder.

Bizde de böyle bir tutanak usulünü kabul etmekten başka çare görülememiştir.

Tasarı maddelerinde görüleceği üzere bütün tutanaklar nüfus memuru veya ödevliler tarafından iki nüsha olarak tutulacak ve ikinci nüshalar merkezde açılan nüfus arşivine gönderilip orada saklanacaktır.

Nüfus memurları tarafından tutulan tutanaklara geçen olaylar aile kütüklerine işlenecektir.

Aile kütükleri için köy, şehir ve kasabalarda ise mahalle esas tutulmuştur. Yüz yıla yakın bir zamandan beri alışılmış olan mahalle esasının yürütülmesinde fayda görülmüştür.

Kütüklerde; ilçe esası kabul olunmuştur.

İllerde nüfus müdürleri âdeta merkez ilçesinin nüfus memuru sayılarak ilçe nüfus memuru gibi merkez ilçesi nüfus işleri ile meşgul edilmektedir. Merkezdeki il nüfus kâtipleri de ilçe nüfus kâtipleri gibi çalışmaktadırlar. Merkez ilçesi nüfus işleriyle il nüfus müdürlüğü işleri birbirine tamamen karışmıştır. Bunu önlemek ve nüfus olaylarını yerinde tesbit ederek vaktinde tescili sağlamak amacıyla nüfus teşkilâtında ilçe tek ünite olarak alınmış ve bölge bölge tatbikata başlanmak üzere gezici nüfus memurlukları ihdası daha faydalı görülmüştür.

Böylece köylü vatandaşın nüfus dairesine gitmek yüzünden nüfus olaylarını zamanında tescil ettirmemek ihmal ve itiyadını silmek aynı zamanda evlenme muamelelerini de onbeş günde bir uğrayacağı her köyde nüfus memuruna yaptırmak suretiyle şahsi haller sicillerini güvenilir hukuk belgesi haline getirmek yolu bir hayli bütçe külfetine rağmen tercih edilmiştir.

Şimdiye kadar memleketimizde nüfus arşivi kurulmamış ve nüfus belgelerini ikişer nüsha yapıp, tapu dairelerinde olduğu gibi, birini arşivlerde saklamak yolu açılmamıştır. Nüfus belgelerinin sıhhatini korumak için buna kesin lüzum ve ihtiyaç vardır.

Bu tasarının getirdiği yenilikler özetle şunlardır:

1. Nüfus olaylarının tescilinde «ilmühaber sistemi» yerine, «tutanak usulü» nün getirilerek olay sahibi ile nüfus dairesi arasından kısmen muhtarları çıkarmak.

2. — Tapu daireleri gibi merkezde bir arşiv kurarak her türlü suiistimalleri önlemek ve merkez kütüğü yoluyla yangın ve su baskını gibi sebeplerle yok olan mahallî nüfus sicillerini yeni bir yersel yazım ihtiyacı duyulmadan tesis etmek.

3. — Nüfus dairelerinden 7 çeşit vukuat defterini kaldırıp sadece olay tutanaklarını yıl sonunda ciltlemek suretiyle kütük dayanaklarını saklamak.

4. — Hukuk nosyonunu gerektiren nüfus müdürlerini hukuk, siyasal bilgiler fakültelerinden mezun diğer memurları lise veya ortaokullardan çıkmış kalifiye elemanla kuvvetlendirmek.

5. — Bucak nüfus teşkilâtını kaldırarak geziçi memurlar çalıştırılması suretiyle köylerden nüfus olaylarını zamanında ve eksiksiz olmak, bu memurlara evlendirme memurluğu yetkisi vermek suretiyle Batı ülkelerinde olduğu gibi kendilerini tam bir şahsi haller memuru haline getirmek.

6. — Nüfus memurlarının yapacakları işleri yalnız bu kanunda toplayıp tedahülleri önlemek.

7. — Nüfus kütüklerine sıhhat ve itibar kazandırmak.

8. — Aile kütüğü sistemiyle Türk ailelerinin bir şeceresini tesise hizmet etmek.

9. — Nüfus kütükleri ve nüfus hüviyet cüzdanlarından ırk, mezhep kayıtlarını kaldırarak yeni Türk Anayasasının ruhuna uygun vatandaş eşitliği sağlamak.

10. — Nüfus hüviyet cüzdanlarını, içine her şey yazılır cep defteri halinden kurtarmak.

Bu faydaları sağlamak amacıyla üç kısım, 15 bölüm ve 67 maddelik bu tasarı hazırlanmış ve maddelerin açıklamaları aşağıda arz olunmuştur.

Maddelerin açıklanması

1, 2, 3 ncu maddeler — Bu maddeler Nüfus İşleri Genel Müdürlüğü, iller ve ilçeler kuruluşlarıyla buralarda çalışacak memurların görevlerine ait hükümleri kapsamaktadır.

4 ncu Madde — Bu madde, her Türk vatandaşının kendisini nüfusa kaydettirmeye mecbur olduğuna, reşit olmıyanların nüfus kayıt işlemlerini de veli veya vasileri tarafından yapılacağına dair hükümleri ihtiva etmektedir.

5 ncu Madde — Bu madde de, şahsi halleri bildirmekle ödevli tutulanların, doğum, ölüm ve diğer nüfus olaylarını nüfus memuruna bildirmeleri, memurların da bu olayları nüfus kütüklerine işlemeleri esaslarını düzenlemektedir.

6 ncu Madde — Bu madde ile, nüfus kütüklerini ilçe esasına göre tutulması, nüfus olaylarına ait belgelerin nüfus dairelerinde ne şekilde kütük haline getirileceği ve formüllerle kütük şekillerinin bir yönetmelikle belirlenmesi hususları açıklanmıştır.

7 ve 8 ncu maddeler — Bu maddeler doğum, ölüm, yer değiştirme olaylarının nüfus memurları tarafından tesbit edilecek tutanaklara, evlenme ve boşanma gibi diğer şahsi hal olaylarının da ilâm ve belgelere dayanılarak nüfus kütüklerine geçirilmesi, bunlar üzerinde nüfus memurlarının yapacağı işlemlerle tutanaklardan birer nüshalarının merkez arşivine intikal ettirilmesi hususlarına ait hükümleri ihtiva etmektedir.

9 ncu Madde — Bu madde ile, yurt dışındaki Türk vatandaşlarının nüfus olaylarını buldukları yerdeki konsolosluklarına bildirmeleri konsolosluklarca da, düzenlenecek belgelerin İçişleri Bakanlığına, buradan da ilgili nüfus dairelerine gönderilmesi suretiyle tescil işlemlerinin sağlanması esası hüküm altına alınmıştır.

10 ncu Madde — Bu madde, tutanak ve belgelerin ilgililer tarafından imza olunması imza bilmiyenlerin de parmak izlerinin alınmasına dair hükümleri ihtiva etmektedir.

11 ncu Madde — Bu madde ile, kesinleşmiş mahkeme ilâmı olmadıkça nüfus kütüklerindeki kayıtlarda düzeltme yapılamıyacağı ancak nüfus memurlarının yaptıkları maddî yanlışlıkların belgelere uyularak nüfus memurları tarafından düzeltilebileceği esası kabul edilmiştir.

12 ncu Madde — Bu madde yabancıların doğum ve ölüm olaylarının, başvurmaları halinde olayın vukubulduğu mahal nüfus memurluğunca tesbit edileceğine dair hükümleri ihtiva etmektedir.

13 ncu Madde — Bu madde ile, aile kütüklerinin aksi sabit oluncaya kadar muteber vesikalardan olduğu açıklanmıştır.

14 ve 15 nci maddeler — Bu maddelerle nüfus kütükleri ve dayanakları sorumlu memurlar; adli merciler ile denetleme ve teftişe yetkili kılınanlardan başkalarının inceleme ve görmelerine cevaz verilmemiş ancak nüfus kayıt örneklerinin adli makamlarla ilgili dairelere, karı veya kocaya, veli veya vasiye veya resmî vekiline verilmesi, nüfus kayıtlarının gizli tutulması ve nüfus memurlarına evlenme memurluğu yetkisi verilmesi hususları hüküm altına alınmıştır.

16 nci Madde Bu madde ile, yeni doğan çocuklara ait doğum tutanaklarının, doğum bildirisi yapılan nüfus memurlarınca yapılacağı, doğum olaylarını ilgililerin bir ay içinde nüfus dairelerine bildirmeleri, çocuğun adını ana ve babanın koyma yetkisine haiz buldukları, evlenme dışında doğan çocukların da anasının soyadıyla yazılması hususları belirtilmiştir.

17 nci Madde — Bu madde, nüfusta kayıtlı bulunmayan bir yaşından büyük çocukların yaşlarının takdiri ile genel ve yersel nüfus yazımlarında yazım dışı kalanların tesciline ait hükümleri kapsamaktadır.

18 nci Madde — Bu madde de, doğum evlerinde, hastanelerde; ceza ve tevkif evlerinde, tren, vapur ve uçak gibi yolcu taşıtlarında vukubulacak doğum olaylarını bildirmekle mükellef olanlarla bu gibilerin tescil işlemlerine ait hükümleri ihtiva etmektedir.

19 ncu Madde — Bu madde ile, birden fazla doğan çocukların kayıtlarının doğum sırası esasına göre tesbit ve tescil edileceği kabul edilmiştir.

20 nci Madde — Bu madde de, ana ile baba arasındaki evlilik bağının sona ermesinden itibaren 300 gün içinde doğan çocukların babanın soyadıyla, evlilik dışında doğan çocukların ana ve babaları birbirleriyle evlendikleri takdirde neseplerinin düzelmesi sebebiyle babanın soyadıyla, evlilik dışında doğan çocukların da anası soyadıyla yazılmaları hususları hüküm altına alınmıştır.

21 nci Madde — Bu madde ile, bulunmuş yeni doğan çocukların tescilleri hakkında yapılacak işlem açıklanmıştır.

22 nci Madde — Bu madde ile, ilgili kanun hükümlerine göre Bakanlar Kurulu kararıyla vatandaşlığa kabul edilenlerin nüfus kütüklerine kayıtlarının yapılacağına ve Türk vatandaşlığını kaybedenlerin de bu durumlarının nüfus kütüklerine işleneceğine dair hükümler belirtilmiştir.

23 ncü Madde — Bu madde ile Medenî Kanun hükümleri dairesinde evlenme akdi yapanların nüfus dairelerine haber verme ödevliliği ve süresiyle evlenmenin tescil işlemleri hükme bağlanmıştır.

24 ncü Madde — Bu madde, Türk vatandaşı erkekle evlenen yabancı bir kadının Türk vatandaşlığını kazandığı takdirde, kocasının nüfus kütüğüne tescil edileceği hükmünü kapsamaktadır.

25 nci Madde — Bu madde de, Türk vatandaşlarının yabancı memleketlerdeki yetkili mahallî makamlarınca yapılacak evlenme akidlerinin konsoloslarımızca tescil olunacağı, Türk vatandaşları hakkında yabancı makamlardan şahsi hallere ve aile hukukuna ait verilen kararların, Türk mahkemelerince yerine getirilme kararı verildiği takdirde uygulanacağı hükmünü ihtiva etmektedir.

26 nci Madde — Bu madde ile, butlan ile mâlûl olmıyan evlenmelerle kanuni şekillere riayet edilmeksizin yapılan ve bu suretle feshini gerektirmiyen evlenme nüfus kütüklerine tescil edilmekle beraber olayın Cumhuriyet Savcılığına bildirilmesi esası kabul edilmiştir.

27 nci Madde — Bu madde, medeni kanun yürürlüğe girdiği tarihten önce evlenmiş olup da halen nüfus kütüklerine işlenmemiş olan evlenmelerin mahkeme kararıyla nüfus kütüklerine işleneceği hükmünü ihtiva etmektedir.

28 nci Madde — Bu maddede, yer değiştirme işlemlerinin ne suretle yapılacağına dair hükümler yer almış bulunmaktadır.

29 ncu Madde — Bu madde, Medeni Kanun hükümleri dairesinde yapılacak olan evlât edinme tescili hakkında nüfus memurlarınca ilgililerin nüfus kütüklerine yapacakları işlemlerin şeklini tesbit etmektedir.

30 ncu Madde — Bu madde, evlilik dışında doğan çocukların tanınmaya yetkili olanlar tarafından tanındığının resmî senetle tevsik veya mahkeme ilâmına istinadettirilmesi takdirinde tanınanın nüfus kütüğüne kaydolunacağına dair hükümleri kapsamaktadır.

31 nci Madde — Bu maddede, mahkemelerce boşanma kararı verildikten sonra mahkeme başkâtibi veya vekilinin nüfusla ilgili görevlerine ait hükümleri ihtiva etmektedir.

32 nci Madde — Bu madde ile, boşanmalarda taraflara verilecek evlenme yasaklarının nüfus kütüklerine işleneceği hüküm altına alınmıştır.

33 ncü Madde — Bu madde, ölüm olaylarının ölümün vukubulduğu mahal nüfus memurluğuna, ölüm yeri bilinmeyenlerin cesetleri nerede bulunmuş ise o yerin, ölüm bir taşıt içinde olmuş ise taşıttan çıkartılan yer nüfus memurluğuna bildirileceğine, ölünün nüfus kaydı yok ise, tescili sağlandıktan sonra ölüm kaydının işaret edileceğine dair hükümleri ihtiva etmektedir.

34 ncü Madde — Bu madde ile, gaiplik olaylarının Medeni Kanun ve Askerlik Kanunu hükümlerine uygun hallerde bu kanun uyarınca aile kütüklerine işlenmesi hüküm altına alınmıştır.

35 nci Madde — Bu madde, ölüm olaylarının, köylerde muhtarlar, şehir ve kasabalarda gömme iznini verenler tarafından nüfus memurluklarına bildirilmesi ve buna ait yapılacak işlemleri ihtiva etmektedir.

36 ncı Madde — Bu madde ile, hastane, ceza ve tevkif evi, okul, fabrika, işyeri ve emsali mahallerde vukubulan ölüm olaylarını bu kurumların görevlendirilenleri, ölüm, vapur, uçak, tren ve sair gibi genel yolcu taşıtlarında vukubulmuş ise bu taşıtların sorumlu âmirleri tarafından yapılması hususları hüküm altına alınmıştır.

37 nci Madde — Bu madde, tabii âfetler ve her türlü kazalar sonunda meydana gelen toplu ölüm olayları, vali ve kaymakamların görevlendireceği kimseler tarafından incelenip her şahıs için düzenlenecek tutanaklarla tescil olunacağı ve bu konuda yapılacak diğer işlemlere ait hükümleri ihtiva etmektedir.

38 nci Madde — Bu maddede, kıt'asında ölen subay, askerî memur, astsubay, erbaş ve erlerin bu ölümlerinin nüfus kütüklerine tescili üzerinde yapılacak işlemlere dair hükümleri kapsamaktadır.

39 ncu Madde — Bu madde, ordu mensuplarından savaş, ayaklanma ve sair gibi harekât sonlarında ölenler hakkında kıt'alarınca yapılacak işlemlere ait hükümleri ihtiva etmektedir.

40 ncı Madde — Bu maddede, genel olarak gaipliğe, Medeni Kanun hükümlerine göre mahkemelerce karar verileceğine, ölümüne muhakkak nazariyle bakılacak haller içinde gaip olan askerî şahıslarla siviller hakkında yapılacak işlemlere dair hükümleri kapsamaktadır.

41 nci Madde — Bu madde, aile kütüklerine bir aile olarak kimlerin yazılacağını ve kimlerin ayrı aile olarak kaydedileceğini göstermektedir.

42 nci Madde — Bu maddede, aile kütüklerinin açılma ve kapanma halleri belirtilmiştir.

43 ncü Madde — Bu madde, nüfus kütüklerinde fertlerin cinsiyeti, ad ve soyadı, baba ve ana adları sağ olup olmadıkları, doğum yer ve tarihleri, ikametgâhları, iş ve güçleri; varsa, vücutlarındaki ârzaları, dini, okur - yazar olup olmadıkları, medeni halleri ve diğer şahsi hal değişikliklerine dair hükümleri kapsıyacağını hüküm altına almıştır.

44 ncü Madde — Bumaddede kocasının ölümünde, kadın yeniden evlenmedikçe ölen kocasının nüfus kütüğünde kayıtlı kalabileceğine, dilerse babasının kaydına dönebileceğine veya yeni bir sayfa açtıracağına dair hükümleri kapsamaktadır.

45 nci Madde — Bu madde ile, nüfus kütüklerinin muntazam şekilde yürütülmesi maksadıyla kayıtlarda alfabetik sıra takibedilmesi sağlanmıştır.

46 ncı madde — Bu madde, kayıt düzeltme dâvalarına bakmakla görevli mahkemeler ile bu konuda kimlerin dâva açabileceği ve bununla ilgili hükümleri ihtiva etmektedir.

47 nci madde — Bu madde de, nüfus kütüklerine yazılması unutulmuş haller hakkında yapılacak işlemlere dair hükümleri taşımaktadır.

48 nci madde — Bu madde, şahsi ve medeni hallerde vukua gelen değişiklikler sebebiyle kütüklerde yapılacak işlemler hakkındaki hükümleri kapsamaktadır.

49 neu madde — Bu madde ile, nüfusu ilgilendiren mahkeme kararlarının başkâtipler tarafından ilgili nüfus memurluklarına gönderilmesi ödevliliği ihdas edilmiştir.

50 nei madde — Bu madde ile de, nüfus memurlarının istatistikle ilgili görevleri hüküm altına alınmıştır.

51 nei madde — Bu madde, nüfus teşkilâtının denetim ve teftişine dair hükümleri kapsamaktadır.

52 nei madde — Bu madde de, nüfus işlerine ait görevleri kanun hükümlerine göre yapmayan ilgililere verilecek cezalara dair hükümleri ihtiva etmektedir.

53 neu madde — Bu madde, Nüfus Kanununun yüklediği görevleri, tabii âfet ve emsali sebeplerle yerine getirmiyen ilgililere ceza tâyîninde mâzeretlerinin göz önünde bulundurulmasına ait hükümleri taşımaktadır.

54 neu madde — Bu madde de, nüfus kütüklerinin iyi tutulmaması, saklanmaması, nüfus memurlarının nakillerinde devir işleminin usulüne göre yapılmaması hallerinde nüfus müdür ve başmemurlarının sorumluluklarına dair hükümleri kapsamaktadır.

55 nei madde — Bu madde nüfus memurlarının yıl sonlarında belgelerin tamamen aile kütüklerine işlendiği ve birer örneğinin merkez arşivine gönderildiği kütüklerin sonuna şerh verilmek suretiyle tasdik etmeleri mecburiyetini koymuştur.

56 nei madde — Bu madde, devir ve teslim ilişkili hükümleri ihtiva etmektedir.

57 nei madde — Bu madde de, nüfus cezalarının verilmesine ve şekillerine ait hükümleri kapsamaktadır.

58 nei madde — Bu madde ile, nüfus cüzdanlarının kaybolması halinde, yenisinin verilmesi için yapılacak işlem ve mâzeretsiz kaybedecekler hakkında da tatbik olunacak cezalara ait hususlar hüküm altına alınmıştır.

59 neu madde — Bu madde ile de, nüfus kayıtlarında doğum tarihleri ay ve gün itibariyle yazılı olmıyanların yaşlarının hesaplanmasında mebdede tutulacak tarihler hükme bağlanmıştır.

60 nei madde — Bu madde de, nüfus memurlarının askerlik çağına giren şahıslar hakkında yapacakları görevlere ait hükümleri ihtiva etmektedir.

61 nei madde — Bu madde ile, nüfus kayıt örneklerinin hangi daire veya kimselere verilebileceği açıklanmıştır.

62 nei madde — Bu madde, nüfus yazımı yapılmak suretiyle meydana getirilecek nüfus kütükleriyle aile reislerine verilecek cüzdanlara ait hükümleri ihtiva etmektedir.

63 neu madde — Bu madde de, nüfus müdürleriyle memurlarının tahsil derecelerine ve mesleke alınma tarzına ait hükümleri taşımaktadır.

64 neu madde — Bu madde ile, bu kanunun uygulanmaya başlanmasıyla ortadan kaldırılması gereken kanunlar açıklanmaktadır.

65 nei madde — Bu madde, bu kanunun gerektirdiği kadro değişiklikleriyle diğer giderlerin ayrı bir kanunla sağlanacağı hükmünü taşımaktadır.

66, 67 nei maddeler — Bu maddeler uygulama ve yürütme hükümlerini ihtiva etmektedir.

30 Numaralı Geçici Komisyon raporu

Millet Meclisi
30 Numaralı Geçici Komisyon
Esas No. : 1/93
Karar No. : 2

12 . 6 . 1971

Yüksek Başkanlığa

Nüfus kanunu tasarısı; Genel Kurulun 1 . 2 . 1971 tarihli 45 nci Birleşiminde kurulması kabul edilen Geçici Komisyonumuzda, ilgili bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle görüşüldü.

Tümü üzerinde yapılan görüşmeler sonunda, tasarı gerekçesinde de açıkça ifade olunduğu üzere, Medeni Kanunun 35 nci maddesi «Ahvali şahsiye, buna mahsus sicil kayıtlarıyla taayyün eder, bu sicillerin nasıl tutulacağı ve kanunun emreylediği beyanların nasıl ve kimler tarafından yapılacağı, nizamnamesine tabidir» denmiş ve şimdiye kadar bir nizamnameye lüzum görülmiyerek daha evvel çıkarılmış Sicilli Nüfus Kanununun eksigi kapatacağı tahmin olunmuştur. İsviçre'den aynen alınan bu maddede bir nizamname emredilmiş olmasına rağmen, şimdiye kadar böyle bir nizamname çıkarılmadığı gibi, İsviçre'de 1954 te Ordonans'i terk ederek bir «Etat Civil» Kanunu neşretmiş ve memleketimizde de nüfus işlerinin bir kanunla yürütülmesi itiyat haline gelmiş olduğundan İsviçre'de tatbik olunan bu yeni sistemin bizde de uygulanmasında birçok fayda ve kolaylıklar sağlayacağı düşüncesiyle hazırlanmış bulunan tasarı, prensip itibariyle komisyonumuzca da uygun mütalâa edilerek maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Komisyonumuz, Hükümet tasarısında yer alan 1, 8, 16, 17, 21, 23, 29, 30, 41, 45, 46, 48, 50, 51, 52, 54, 55, 56, 62 ve 63 nci maddeleri redaksiyona tabi tutarak daha açık ve anlaşılı hale getirmiş, aşağıdaki maddelerde de esaslara ilişkin değişiklikler yapmıştır.

1. Tasarının ikinci maddesinin her il merkezinde bir müdür, bir başkâtip ve yeteri kadar kâtip bulunur hükmünü getiren ilk fıkrası, beraberliği sağlamak ve kadro değişmelerini kolaylaştırmak amacıyla il merkezlerindeki başkâtip deyimini ilçelerde olduğu gibi «Nüfus başmemuru» na çevrilmiş ve nüfus hareketleri çok olan büyük illerde müdürlere yardımcı olmak üzere birer müdür yardımcılığı ihdası, işlerin süratle yürütülmesi bakımından lüzumlu bulunmuş ve bu madde ile üçüncü maddede de buna muvazi değişiklik öngörülmüştür.

2. Tatbikatta birçok yanlışlıklara ve dairelerarası yazışmalara sebepolan doğumevi, hastane gibi umumi müesseselerde vukubulan doğumların tescilini daha süratli ve daha sâlim bir şekilde yapabilmek ve kartasiyeciliği ortadan kaldırmak maksadiyle bu müesseselerden ihbar ödevliliği kaldırılmış, 16 nci maddede belirtilen asli ödevlilerin bu ihbarı yapması uygun görülmüştür. Bu amaçla 18 nci madde tamamen yeni şekle konulmuştur.

3. Yurt dışında yapılacak evlenmelerin merasimini kısaltan ve evlenme engellerinin tesbiti için çok uzun zaman harcamasını kaldıran ve konsoloslarımızla nüfus dairelerini aracsız temas ettiren yeni bir hüküm getirilerek 25 nci madde bugünkü şartlara uygun bir değişikliğe tabi tutulmuştur.

4. Yer değiştirmelerinde, yerleşmek niyetiyle gittiği mahalle varış tarihinden itibaren 2 ay içinde işleme tabi tutulmak ve müeyyideye bağlanmak suretiyle hem nüfus olaylarının çeşitli yerlerde kaydını önlemek ve hem de askerlik muamelelerinde çağ yoklamaları ve askere alma işlerini düzenle yürütme imkânını sağlamak maksadiyle 28 nci maddede de buna göre gereken düzeltmeler yapılmıştır.

5. Ölüm tescillerinde, bilhassa trafik kazalarında veya buna benzer olaylarda tutanak yapılması mümkün olmayan hallerde resmî yazılar üzerine tescil imkânını temin gayesiyle 37 nci madde değiştirilmiştir.

6. Mal sandıkları hesabına nüfus ve aile cüzdanlarını satacak olan nüfus memurlarının, halen tatbikatta yapıldığı gibi, kendi ceplerinden peşin para ile mal saldıklarından cüzdan almaya zorlanmış olmaları; Devlet otoritesiyle kabildelif görülmediğinden, bir defaya mahsus, avans şeklinde ve satıldıkça ödenmek üzere her nüfus memuruna 200 er aded cüzdan verilmesini ve bunun

bedelinin devamlı devir suretiyle memura zarar ıka etmeden hem Hazineye ve hem de vatandaşa hizmet edilmesini temin edecek tarzda 57 nci madde yeniden düzenlenmiştir.

41 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 19, 20, 22, 24, 26, 27, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 40, 42, 43, 44, 47, 49, 53, 58, 59, 60, 61, 64, 65, 66 ve 67 nci maddeler ise, Hükümet metninde olduğu gibi bırakılmış ve yapılan bu değişikliklerle tasarı kabul edilmiş ve mevzuun lüzum ve ehemmiyeti nazarı itibara alınarak öncelik ve ivedilikle görüşülmesi temenniye şayan görülmüştür.

Genel Kurula arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Millet Meclisi

30 numaralı Geçici Komisyonu

Başkanı Yozgat <i>İ. H. Akdoğan</i>	Sözcü Eskişehir <i>Ş. Asbuzoğlu</i>	Kâtip Kütahya <i>A. F. Azmioğlu</i>	Adana <i>A. R. Güllüoğlu</i>
Adıyaman <i>Y. Z. Yılmaz</i>	Afyon K. <i>H. Hamamcıoğlu</i>	Afyon K. <i>M. R. Çerçel</i>	Eskişehir <i>İ. Anrı</i>
İzmir <i>Ş. Adalan</i>	Kars <i>T. Artaç</i>	Kırşehir <i>C. Eroğlu</i>	Manisa <i>H. Okçu</i>
	Maras <i>A. İmamoğlu</i>	Sinop <i>H. Biçer</i>	

Geçici Komisyon raporu

Millet Meclisi
Geçici Komisyonu
Esas No. : 1/93
Karar No. : 2

12 . 6 . 1971

NÜFUS KANUN TASARISININ GEREKÇESİ

Genel esaslar

Bugün elde mevcut Nüfus Sicil Kanunu Osmanlı İmparatorluk devrinden kalma olup, Medeni Kanunun kabulünden sonra bu kanunun hükümlerine ve ruhuna uygun bir şekilde düzenlenmesi gerekirken şimdiye kadar yapılamamıştır.

Medeni Kanunun 35 nci maddesi bir (Ahvali Şahsiye Nizamnamesi) nden bahsetmiş olduğuna göre bizim de, İsviçre'de olduğu gibi, nüfus işlerini bir tüzük ile düzenlememiz mümkün görülürse de bugün mevcut bulunan nüfus mevzuatı kanunla konmuş ve başka kanunlarda da nüfusla ilgili hükümler geçmiş bulunduğu ve Birinci Dünya Savaşından beri derin bir ihmale uğramış olan nüfus olaylarının yazım işini tüzükle kurmaya ve yerleştirmeye imkân görülemediği. İlgili ve memurlara bir kanunla ayrı ödevlilik ve ihtiyaca uygun ceza müeyyideleri konulmadıkça yarım yüz yıla yakın sürüp gelen köklü bir ihmalin sökülüp kaldırılması mümkün olamaz.

Memlekette nüfus olaylarını günü gününe yazdıran bir gelenek, bir sosyal disiplin meydana gelinceye kadar kuvvetli müeyyidelere dayanan ve kuvvetli kovalamalar isteyen kanun hükümlerine şiddetle ihtiyaç vardır.

Bir taraftan soy ve miras gibi halkın önemli hak ve hizmetlerini tesbit eden ve onlara resmî garanti sağlayan, öbür taraftan Devletin askerlik, vergi gibi hayatî kaynaklarına temel teşkil eden

ve aynı zamanda memlekette doğum ve ölüm nisbetlerini, artım miktarlarını gösteren ve bunların sebeplerini de arayan, çareler bulmak için en değerli ve köklü bilgiler verecek nüfus işleri ihtiyaca tam karşılık olacak bir şekilde kendi kendine yürüyecek bir hale gelinceye kadar bilhassa kişilerin haklarını kayda ait kısımlarda kanunun açık ve etraflı hükümler taşıması yönü gerekli bulunmuştur.

Bugünkü sistemde, önemli belge sayılacak yalnız il mühaberler yetişkin olmayan muhtarlar tarafından hazırlandığından tam bir inan göstermek kabil olmadıktan başka bütün olayların bu belgeleri dairelerimizce düzgün, güven verici şekilde ve birisi başka yerde olmak üzere iki nüsha olarak saklanamamıştır.

1320 - 1322 yıllarında genel ve bundan sonra zaruret olan yerlerde yapılan mevzi yazımlarda nüfus, yazım kurulları tarafından yalnız aile defteri halinde zincirleme yazılmış olup, bunlarda da yazılan nüfuslar tasdikli tutanak halinde olmadığı gibi birer nüshaları da arşivlerde saklanmamış olduğundan beklenen görevini sağlayamamışlardır.

Defterler üzerinde yapılan bir kazıntı veya silinti veya her hangi bir yolsuzluk dayandığı il mühaber de ortadan kaldırılınca ispatı güçleşmekte ve ancak uzun tahkikler ve muhakemelerle tesbiti, o da fert ifadelerine dayanılarak, kabil olabilmektedir.

Fert ifadelerine dayanılan bu defterlerde tam bir inan elde etmekteki zorluk meydandadır. bu tarz işlem nüfus kayıtlarımıza inan ve güveni çok azaltmıştır.

Muhtar il mühaberlerine dayanan bu sistemi ne yolda değiştirip geliştirecek bu karışıklığı ortadan kaldırmak ve nüfus kayıtlarına karşı halkta, Devlet dairelerinde tam bir inan ve güven yaratmak ve nüfus kayıtlarımızı inanılır belge sayabilmek kabil olmayacaktır. Her şeyden evvel nüfus kayıtlarımızı daha sağlam bir temele dayatmak mecburiyeti vardır.

Avrupa'da ve diğer medenî memleketlerde ileri milletler nüfus kayıtlarını tutanak (Zabıt) usulüne dayamışlardır.

Nüfus olayları veya nüfus olay haberleri (Etat civil) memurları tarafından noterler gibi, belli formüller içinde bir tutanağa yazılır. İki nüsha olarak tutulan bu tutanakları altları olayı gören iki şahitle ihbar eden kimse ve tutanağı yapan memur tarafından imzalanır. Bunlardan birisi dairede alıkonur. Diğeri nüfus arşivinde saklanır. İşte bu tutanaklar bütün nüfus kayıtlarına temel teşkil eder.

Bizde de böyle bir tutanak usulünü kabul etmekten başka çare görülememiştir.

Tasarı maddelerinde görüleceği üzere bütün tutanaklar nüfus memuru veya ödevliler tarafından iki nüsha olarak tutulacak ve ikinci nüshalar merkezde açılan nüfus arşivine gönderilip orada saklanacaktır.

Nüfus memurları tarafından tutulan tutanaklara geçen olaylar aile kütüklerine işlenecektir.

Aile kütükleri için köy, şehir ve kasabalarda ise mahalle esas tutulmuştur. Yüz yıla yakın bir zamandan beri alışılmış olan mahalle esasının yürütülmesinde fayda görülmüştür.

Kütüklerde; ilçe esası kabul olunmuştur.

İllerde nüfus müdürleri âdeta merkez ilçesinin nüfus memuru sayılarak ilçe nüfus memuru gibi merkez ilçesi nüfus işleri ile meşgul edilmektedir. Merkezdeki il nüfus kâtipleri gibi çalışmaktadırlar. Merkez ilçesi nüfus işleriyle il nüfus müdürlüğü işleri birbirine tamamen karışmıştır. Bunu önlemek ve nüfus olaylarını yerinde tesbit ederek vaktinde tesbiti sağlamak amacıyla nüfus teşkilâtında ilçe tek ünite olarak alınmış ve bölge bölge tatbikata başlamak üzere gezici nüfus memurlukları ihdası daha faydalı görülmüştür.

Böylece köylü vatandaşın nüfus dairesine gitmek yüzünden nüfus olaylarını zamanında tescil ettirmemek ihtimal ve itibarını silmek aynı zamanda evlenme muamelelerini de onbeş günde bir uğrıyacağı her köyde nüfus memuruna yaptırmak suretiyle şahsi haller sicillerini güvenilir hukuk belgesi haline getirmek yolu hayli bütçe külfetine rağmen tercih edilmiştir.

Şimdiye kadar memleketimizde nüfus arşivi kurulmamış ve nüfus belgelerini iktişer nüsha yapıp, tapu dairelerinde olduğu gibi, birini arşivlerde saklamak yolu açılmamıştır. Nüfus belgelerinin sıhhatini korumak için buna kesin lüzum ve ihtiyaç vardır.

Bu tasarının getirdiği yenilikler özetle şunlardır :

1. Nüfus olaylarının tescilinde (İlmühaber sistemi) yerine (Tutanak usulü) nün getirilerek olay sahibi ile nüfus dairesi arasında kısmen muhtarları çıkarmak.

2. Tapu daireleri gibi merkezde bir arşiv kurarak her türlü suiistimalleri önlemek ve merkez kütüğü yoluyla yangın ve su baskını gibi sebeplerle yok olan mahallî nüfus sicillerini yeni bir yersel yazım ihtiyacı duyulmadan tesis etmek.

3. Nüfus dairelerinden 7 çeşit vukat defterini kaldırıp sadece olay tutanaklarını yıl sonunda ciltlemek suretiyle kütük dayanaklarını saklamak.

4. Hukuk nosyonunu gerektiren nüfus müdürlerin hukuk, Siyasal Bilgiler fakültelerinden mezun diğer memurları lise veya ortaokullardan çıkmış kalifiye elemanla kuvvetlendirmek.

5. Bucak nüfus teşkilâtının kaldırılarak gezici memurlar çalıştırılması suretiyle köylerden nüfus olaylarını zamanında ve eksiksiz almak, bu memurlara evlendirme memurluğu yetkisi vermek suretiyle Batı ülkelerinde olduğu gibi kendilerini tam bir şahsi haller memuru haline getirmek.

6. Nüfus memurlarının yapacakları işleri yalnız bu kanunda toplayıp tedahülleri önlemek.

7. Nüfus kütüklerine sıhhat ve itibar kazandırmak.

8. Aile kütüğü sistemi ile Türk ailelerinin bir şeceresini tesise hizmet etmek.

9. Nüfus kütükleri ve nüfus hüviyet cüzdanlarından ırk, mehzep kayıtlarını kaldırarak yeni Türk Anayasasının ruhuna uygun vatandaş eşitliği sağlamak.

10. Nüfus hüviyet cüzdanlarını içine her şey yazılır cep defteri halinden kurtarmak.

Bu faydaları sağlamak amacıyla, 3 kısım, 15 bölüm ve 67 maddelik bu tasarı hazırlanmış ve maddelerin açıklamaları aşağıda arz olunmuştur.

MADDELERİN AÇIKLANMASI

1, 2, 3 ncü maddeler - Bu maddeler Nüfus İşleri Genel Müdürlüğü, iller ve ilçeler kuruluşlarıyla buralarda çalışacak memurların görevlerine ait hükümleri kapsamaktadır.

4. ncü madde - Bu madde, her Türk vatandaşının kendisini nüfusa kaydettirmeye mecbur olduğuna, reşidolmıyanların nüfus kayıt işlemlerinin de veli veya vasileri tarafından yapılacağına dair hükümleri ihtiva etmektedir.

5 ncü madde — Bu maddede, şahsi halleri bildirmekle ödevli tutulanların, doğum, ölüm ve diğer nüfus olaylarının nüfus memuruna bildirilmeleri, memurların da bu olayları nüfus kütüklerine işlemeleri esaslarını düzenlemektedir.

6 ncü madde - Bu madde ile, nüfus kütüklerinin ilce esasına göre tutulması, nüfus olaylarına ait belgelerin nüfus dairelerinden ne şekilde kütük haline getirileceği ve formüllerle kütük şekillerinin bir yönetmelikle belirtilmesi hususları açıklanmıştır.

7 ve 8 ncü maddeler - Bu maddeler doğum, ölüm, yer değiştirme olaylarının nüfus memurları tarafından tesbit edilecek tutanaklara, evlenme ve boşanma gibi diğer şahsi hal ve olaylarının da ilâm ve belgelere dayanılarak nüfus kütüklerine geçirilmesi, bunlar üzerinde nüfus memurlarının yapacağı işlemlerle tutanaklardan birer nüshalarının merkez arşivine intikal ettirilmesi hususlarına ait hükümleri ihtiva etmektedir.

9 ncü madde - Bu madde ile yurt dışındaki Türk vatandaşlarının olaylarını buldukları yerdeki konsolosluklarına bildirmeleri, konsolosluklarca da, düzenlenecek belgelerin İçişleri Bakanlığına, buradan da ilgili nüfus dairelerine gönderilmesi suretiyle tescil işlemlerinin sağlanması esası hüküm altına alınmıştır.

10 ncu madde. — Bu madde, tutanak ve belgelerin ilgililer tarafından imza olunması, imza bilmiyenlerin de parmak izlerinin alınmasına dair hükümleri ihtiva eder.

11 nci madde. — Bu madde ile, kesilmiş mahkeme ilâmı olmadıkça nüfus kütüklerindeki kayıtlarda düzeltme yapılamıyacağı ancak nüfus memurlarının yaptıkları maddi yanlışlıkların belgelere uyularak nüfus memurları tarafından düzeltilebileceği esası kabul edilmiştir.

12 nci madde. — Bu madde yabancıların doğum ve ölüm olaylarının, başvurmaları halinde olayın vukubulduğu mahal nüfus memurluğunca tesbit edileceğine dair hükümleri ihtiva etmektedir.

13 ncü madde. — Bu madde ile, aile kütüklerinin aksi sabit oluncaya kadar muteber vesikalardan olduğu açıklanmıştır.

14 ve 15 nci maddeler. — Bu maddelerle nüfus kütükleri ve dayanakları sorumlu memurlar, adli merciler ile denetleme ve teftişe yetkili kılınanlardan başkalarının inceleme ve görmelerine cevaz verilmemiş ancak nüfus kayıt örneklerinin adli makamlarla ilgili dairelere karı veya kocaya, veli veya vasiye veya resmî vekiline verilmesi, nüfus kayıtlarının gizli tutulması ve nüfus memurlarına evlenme memurluğu yetkisi verilmesi hususları hüküm altına alınmıştır.

16 nci madde. — Bu madde ile, yeni doğan çocuklara ait doğum tutanaklarının doğum bildiri yapan nüfus memurlarınca yapılacağı, doğum olaylarına ilgililerin bir ay içinde nüfus dairelerine bildirmeleri, çocuğun adını ana ve babanın koyma yetkisini haiz buldukları, evlenme dışında doğan çocukların da anasının soyadı ile yazılması hususları belirtilmiştir.

17 nci madde. — Bu madde, nüfusda kayıtlı bulunmayan bir yaşından büyük çocukların yaşlarının takdiri ile genel ve yersel nüfus yazımlarında yazım dışı kalanların tesciline ait hükümleri kapsamaktadır.

18 nci madde. — Bu madde de, doğum evlerinde, hastanelerde, ceza ve tevkif evlerinde, tren, vapur ve uçak gibi yolcu taşıtlarında vukubulacak doğum olaylarını bildirmekle mükellef olanlara bu gibilerin tescil işlemlerine ait hükümleri ihtiva etmektedir.

19 ncu madde. — Bu madde ile, birden fazla doğan çocukların kayıtlarının doğum sırası esasına göre tesbit ve tescil edileceği kabul edilmiştir.

20 nci madde. — Bu madde de, ana ile baba arasındaki evlilik bağının sona ermesinden itibaren 300 gün içinde doğan çocukların babanın soyadı ile, evlilik dışında doğan çocukların ana ve babaları birbirleriyle evlendikleri takdirde neseplerinin düzelmesi sebebiyle babanın soyadı ile yazılmaları hususları hüküm altına alınmıştır.

21 nci madde. — Bu madde ile, bulunmuş yeni doğan çocukların tescilleri hakkında yapılacak işlem açıklanmıştır.

22 nci madde. — Bu madde ile ilgili kanun hükümlerine göre Bakanlar Kurulu kararıyla vatandaşlığa kabul edilenlerin nüfus kütüklerine kayıtlarının yapılacağına ve Türk vatandaşlığını kaybedenlerin de bu durumlarının nüfus kütüklerine işleneceğine dair hükümler belirtilmiştir.

23 ncü madde. — Medeni Kanun hükümleri dairesinde evlenme akdi yapanların nüfus dairelerine haber verme ödevliliği ve süresiyle evlenmenin tescil işlemleri hükmüne bağlanmıştır.

24 ncü madde. — Bu madde Türk vatandaşı erkekle evlenen yabancı bir kadının Türk vatandaşlığını kazandığı takdirde, kocasının nüfus kütüğüne tescil edileceği hükmünü kapsamaktadır.

25 nci madde. — Bu madde de, Türk vatandaşlarının yabancı memleketlerdeki yetkili mahallî makamlarınca yapılacak evlenme akitlerinin konsoloslarımızca tescil olunacağı, Türk vatandaşları hakkında yabancı makamlardan şahsi hallere ve aile hukukuna ait verilen kararların, Türk mahkemelerince yerine getirilme kararı verildiği takdirde uygulanacağı hükmünü ihtiva etmektedir.

26 nci madde. — Bu madde ile, butlan ile mâlûl olmıyan evlenmelerle kanuni şekillere riayet edilmeksizin yapılan ve bu suretle feshini gerektirmiyen evlenme nüfus kütüklerine tescil edilmekle beraber olayın Cumhuriyet Savecılığına bildirilmesi esası, kabul edilmiştir.

27 nci madde. — Bu madde, Medeni Kanun yürürlüğe girdiği tarihten önce evlenmiş olup da halen nüfus kütüklerine işlenmemiş olan evlenmelerin mahkeme kararıyla nüfus kütüklerine işleneceği hükmünü ihtiva etmektedir.

28 nci madde. — Bu maddede, yer değiştirme işlemlerinin ne suretle yapılacağına dair hükümler yer almış bulunmaktadır.

29 ncu madde. — Bu madde, Medeni Kanun hükümleri dairesinde yapılacak olan evlât edinme tescili hakkında nüfus memurlarınca ilgililerin nüfus kütüklerine yapacakları işlemlerin şeklini tesbit etmektedir.

30 ncu madde. — Bu madde, evlilik dışında doğan çocukların tanımaya yetkili olanlar tarafından tanandığının resmî senetle tevsik veya mahkeme ilâmına istinadettirilmesi takdirinde tanının nüfus kütüğüne kaydolunacağına dair hükümleri kapsamaktadır.

31 nci madde. — Bu madde de, mahkemelerce boşanma kararı verildikten sonra mahkeme başkâtibi veya vekilinin nüfusla ilgili görevlerine ait hükümleri ihtiva etmektedir.

32 nci madde. — Bu madde ile, boşanmalarda taraflara verilecek evlenme yasaklarının nüfus kütüklerine işleneceği hüküm altına alınmıştır.

33 ncu madde. — Bu madde, ölüm olaylarının vukubulduğu mahal nüfus memurluğuna, ölüm yeri bilinmiyenlerin cesetleri nerede bulunmuş ise o yerin, ölüm bir taşıt içinde olmuş ise taşıttan çıkartılan yer nüfus memurluğuna bildirileceğine, ölünün nüfus kaydı yok ise, tescili sağlandıktan sonra ölüm kaydının işaret edileceğine dair hükümleri ihtiva etmektedir.

34 ncu madde. — Bu madde ile, kayıplık olaylarının Medeni Kanun ve Askerlik Kanunu hükümlerine uygun hallerde bu kanun uyarınca aile kütüklerine işlenmesi hüküm altına alınmıştır.

35 nci madde. — Bu madde, ölüm olaylarının, köylerde muhtarlar, şehir ve kasabalarda gömme iznini verenler tarafından nüfus memurluklarına bildirilmesi ve buna ait yapılacak işlemleri ihtiva etmektedir.

36 nci madde. — Bu madde ile, hastane, ceza ve tevkif evi, okul, fabrika, işyeri ve emsali yerlerde vukubulan ölüm olaylarını bu kurumların görevlendirilenleri, ölüm, vapur, uçak, tren ve sair gibi genel yolcu taşıtlarında vukubulmuş ise bu taşıtların sorumlu âmirleri tarafından yapılması hususları hüküm altına alınmıştır.

37 nci madde — Bu madde, tabii âfetler ve her türlü kazalar sonunda meydana gelen toplu ölüm olayları, vali ve kaymakamların görevlendireceği kimseler tarafından incelenip her şahıs için düzenlenecek tutanaklarla tescil olunacağı ve bu konuda yapılacak diğer işlemlere ait hükümleri ihtiva etmektedir.

38 nci Madde — Bu maddede, kıtasında ölen subay, askerî memur, astsubay erbaş ve erlerin bu ölümlerinin nüfus kütüklerine tescili üzerinde yapılacak işlemlere dair hükümleri kapsamaktadır.

39 ncu madde — Bu madde, ordu mensuplarından savaş, ayaklanma ve sair gibi harekât sonlarında ölenler hakkında kıtalarının yapılacak işlemlere dair hükümleri kapsamaktadır.

40 nci Madde — Bu maddede genel olarak gaipliğe, Medeni Kanun hükümlerine göre mahkemelerce karar verileceğine, ölümüne muhakkak nazariyle bakılacak haller içinde kaybolan askerî şahıslarla siviller hakkında yapılacak işlemlere dair hükümleri kapsamaktadır.

41 nci Madde — Bu madde, aile kütüklerine bir aile olarak kimlerin yazılacağını ve kimlerin ayrı aile olarak kaydedileceğini göstermektedir.

42 nci Madde — Bu maddede aile kütüklerinin açılma ve kapanma halleri belirtilmiştir.

43 ncu Madde — Bu madde, nüfus kütüklerinde fertlerin cinsiyeti, ad ve soyadı, baba, ana adları, sağ olup olmadıkları, doğum yer ve tarihleri, iş ve güçleri; varsa vücutlarındaki ârızalar, dini, okur - yazar olup olmadıkları, medeni halleri ve diğer şahsi hal değişikliklerine dair hükümleri kapsıyacağını hüküm altına almıştır.

44 ncu Madde — Bu maddede kocasının ölümünde kadın yeniden evlenmedikçe, ölen kocasının nüfus kütüğünde kayıtlı kalabileceğine, dilerse, babasının kayıma dönebileceğini veya yeni bir sayfa açtıracağına dair hükümleri kapsamaktadır.

45 nei Madde — Bu madde ile nüfus kütüklerinin muntazam şekilde yürütülmesi maksadıyla kayıtlarda alfabetik sıra takibedilmesi sağlanmıştır.

46 nei Madde — Bu madde, kayıt düzeltme dâvalarına bakmakla görevli mahkemeler ile bu konuda kimlerin dâva açabileceği ve bununla ilgili hükümleri ihtiva etmektedir.

47 nei Madde — Bu maddede nüfus kütüklerinin yazılması unutulmuş haller hakkında yapılacak işlemlere dair hükümleri taşımaktadır.

48 nei Madde — Bu madde, şahsi ve medeni hallerde vukua gelen değişiklikler sebebiyle kütüklerde yapılacak işlemler hakkındaki hükümleri kapsamaktadır.

49 neu Madde — Bu madde ile nüfusu ilgilendiren mahkeme kararlarının başkâtipler tarafından ilgili nüfus memurluklarına gönderilmesi ödevliliği ihdas edilmiştir.

50 nei Madde — Bu madde ile de nüfus memurlarının istatistikle ilgili görevleri hüküm altına alınmıştır.

51 nei Madde — Bu madde, nüfus teşkilâtının denetim ve teftişine dair hükümleri kapsamaktadır.

52 nei Madde — Bu maddede nüfus işlerine ait görevleri kanun hükümlerine göre yapmayan ilgililere verilecek cezalara dair hükümleri ihtiva etmektedir.

53 neü Madde — Bu madde, Nüfus Kanununun yüklediği görevleri tabii âfet ve emsali sebeplerle yerine getirmiyen ilgililere ceza tâyininde mâzeretlerinin göz önünde bulundurulmasına ait hükümleri taşımaktadır.

54 neü Madde — Bu maddede nüfus kütüklerinin iyi tutulmaması, saklanmaması, nüfus memurlarının nakillerinde devir işleminin usulüne göre yapılmaması hallerinde nüfus müdür ve başmemurlarının sorumluluklarına dair hükümleri kapsamaktadır.

55 nei Madde — Bu madde, nüfus memurlarının yıl sonlarında belgelerin tamamen aile kütüklerine işlendiği ve birer örneğinin merkez arşivine gönderildiği kütüklerin sonuna şerh vermek suretiyle tasdik etmeleri mecburiyetini koymuştur.

56 nei Madde — Bu madde, devir ve teslim ilişkili hükümleri ihtiva etmektedir.

57 nei Madde — Bu maddede nüfus cezalarının verilmesine ve şekillerine ait hükümleri kapsamaktadır.

58 nei Madde — Bu madde ile nüfus cüzdanlarının kaybolması halinde, yenisinin verilmesi için yapılacak işlemle mâzeretsiz kaybedecekler hakkında da tatbik olunacak cezalara ait hususlar hüküm altına alınmıştır.

59 neu Madde — Bu madde ile de nüfus kayıtlarında doğum tarihleri ay ve gün itibarıyla yazılı olmayanların yaşlarının hesaplanmasında mebdede tutulacak tarihler hükme bağlanmıştır.

60 nei Madde — Bu maddede nüfus memurlarının askerlik çağına giren şahıslar hakkında yapacakları görevlere ait hükümleri ihtiva etmektedir.

61 nei Madde — Bu madde ile nüfus kayıt örneklerinin hangi daire veya kimselere verilebileceği açıklanmıştır.

62 nei Madde — Bu madde, nüfus yazımı yapılmak suretiyle meydana getirilecek nüfus kütükleriyle aile reislerine verilecek cüzdanlara ait hükümleri ihtiva etmektedir.

63 neü Madde — Bu maddede, nüfus müdürleriyle memurlarının tahsil derecelerine ve mesleke alınma tarzına ait hükümleri taşımaktadır.

64 neü Madde — Bu madde ile bu kanunun uygulanmaya başlanmasıyla ortadan kaldırılması gereken kanunlar açıklanmaktadır.

65 nei Madde — Bu madde, bu kanunun gerektirdiği kadro değişiklikleriyle diğer giderlerin ayrı bir kanunla sağlanacağı hükmünü taşımaktadır.

66, 67 nei Maddeler — Bu maddeler, uygulama ve yürütme hükümlerini ihtiva etmektedir.

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

NÜFUS KANUN TASARISI

KISIM — 1

Teşkilât

BÖLÜM : 1

Merkez

MADDE 1. — Nüfus işleri : İçişleri Bakanlığına bağlı bir Genel Müdürlük tarafından yürütülür. Bu genel müdürlük bir Genel Müdür bir Genel Müdür yardımcısı ile aşağıdaki şubelerden teşekkül eder.

1 — Nüfus Şubesi :

Yurt dışında oturanlar da dâhil bütün vatandaşların nüfus hareketlerine ve şahsi hallerine ilişkin işlemlerle kanun, tüzük, yönetmelikle genel emirlerin hazırlanması nüfus yazımı işlerinin yürütülmesi, teftiş lâyhalarının incelenip sonuçlandırılması ve nüfus artış ve eksilişlerini gösterir istatistiklerin düzenleme ve özetlemesi ile nüfusa ait taşradan yapılacak danışmalara cevap vermekle görevlidir.

2 — Vatandaşlık Şubesi :

Vatandaşlık Kanununun uygulanması, vatandaşlığa alınma, çıkma, kayıp ve çıkarılma işlemleriyle göçmen ve mültecilerin tescil işleri, anlaşma ve protokollere uygun vatandaşlık tetkik ve tasdiki; vatandaşlık konuları ile ilgili bütün işleri görür ve anlaşmazlıkları mevzuat dairesinde çözer.

3 — Arşiv Şubesi :

Aile kütüklerinin iller itibariyle ikinci nüshalarını tutar ve nüfus dairelerinden gönderilecek şahsi hal tutanaklarını kütüklerine işleyip özel yerlerinde saklar ve taşrada her hangi bir sebeple kaybolan şahsi hal ve aile kütüklerinin tasdikli örneklerini isteyen resmi makamlara ve ilgililere verir.

4 — Personel ve Gereç Şubesi :

Genel Müdürlüğün merkez ve iller teşkilâtında çalışan memur ve hizmetlilerin bütün özlük işleriyle teşkilâtın bütçe, ayniyat, levazım ve hesap işlerini yürütür.

5 — Evrak ve Dosya Şubesi :

Genel Müdürlüğün haberleşme, dosya, evrak işleriyle diğer şubelerin çalışma konuları dışında kalan ve Genel Müdürlükçe verilen işleri yapar.

GEÇİCİ KOMİSYONUN DEĞİŞTİRİŞİ

NÜFUS KANUNU TASARISI

KISIM — 1

Teşkilât

BÖLÜM : 1

Merkez

MADDE 1. — Nüfus işleri : İçişleri Bakanlığına bağlı bir genel müdürlük tarafından yürütülür. Bu genel müdürlük bir genel müdür, bir genel müdür yardımcısı ile aşağıdaki şubelerden teşekkül eder.

1. *Nüfus şubesi :*

Yurt dışında oturanlar da dâhil bütün vatandaşların nüfus hareketlerine ve şahsi hallerine ilişkin işlemlerle kanun, tüzük, yönetmelikle genel emirlerin hazırlanması nüfus yazımı işlerinin yürütülmesi, teftiş lâyhalarının incelenip sonuçlandırılması ve nüfus artış ve eksilişlerini gösterir istatistiklerin düzenleme ve özetlemesi ile nüfusa ait taşradan yapılacak danışmalara cevap vermekle görevlidir.

2. *Vatandaşlık şubesi :*

Vatandaşlık Kanununun uygulanması, vatandaşlığa alınma, çıkma, kayıp ve çıkarılma işlemleriyle, göçmen ve mültecilerin teşkil işleri, anlaşma ve protokollere uygun vatandaşlık tetkik ve tasdiki; vatandaşlık konuları ile ilgili bütün işleri görür ve anlaşmazlıkları mevzuat dairesinde çözer.

3. *Arşiv şubesi :*

Aile kütüklerinin iller itibariyle ikinci nüshalarını tutar ve nüfus dairelerinden gönderilecek şahsi hal tutanaklarını kütüklerine işleyip özel yerlerinde saklar ve taşrada her hangi bir sebeple kaybolan şahsi hal ve aile kütüklerinin tasdikli örneklerini isteyen resmî makamlara ve ilgililere verir.

4. *Personel ve gereç şubesi :*

Genel müdürlüğün merkez ve iller teşkilâtında çalışan memur ve hizmetlilerin bütün özlük işleriyle teşkilâtın bütçe, ayniyat, levazım ve hesap işlerini yürütür.

5. *Evrak ve dosya şubesi :*

Genel müdürlüğün haberleşme, dosya, evrak işleriyle diğer şubelerin çalışma konuları dışında kalan ve genel müdürlükçe verilen işleri yapar.

(Hükümetin teklifi)

BÖLÜM : 2

İller

MADDE 2. — Her il merkezinde bir nüfus müdürü ile bir başkâtip ve yeteri kadar kâtip bulunur.

Nüfus müdürleri, il içinde nüfus işlerini düzgün yürütmek, aile ve şahsi hal kütük ve olaylarının istatistiklerini zamanında yapmak, valiye ve ilgili dairelere vermek, bütün il çevresindeki nüfus teşkilâtını ve işlerini daimi olarak denetimi altında bulundurmak ve nüfus dairelerini ilgilendiren diğer kanunlar hükümlerini yerine getirmekle ödevlidirler.

MADDE 3. — Her il merkez ve bağlı ilçelerinde bir nüfus başmemuru ile aşağıdaki nüfus sayısı hesabına göre memur bulunur. İl merkezlerinde başmemurluk vazifesi, nüfus başkâtipleri tarafından yapılır.

Yirmi bine kadar bir, kırk bine kadar iki, altmış bine kadar üç, seksen bine kadar dört, yüz bine kadar beş, daha fazla nüfuslu ilçeler için aynı hesap yürütülerek memur adedi artırılır.

Nüfus başkâtip, kâtip, başmemur ve memurlarını kadro, yer ve ünvanlarına bakılmaksızın lüzum görülen yerlerde görevlendirmeye, gerekli görülen bölgelerde gezici nüfus memurları çalıştırmaya İçişleri Bakanlığı yetkilidir.

Nüfus başmemurları ilçede nüfus işlerinin genel idaresinden ve denetlenmesinden; haberleşme işlerinden sorumlu olup, ilçe ve gezici nüfus memurlarını teftiş ve resmî kurallarda, mahkemelerde bulunmaya yetkilidir.

Her nüfus memuru; doğum, ölüm, evlenme, boşanma, yer değiştirme, evlât edinme, tanıma, kayıt ve nesep tashihi gibi nüfus olaylarını yazmak ve kütüklere işlemek ve yeni doğanlara nüfus cüzdanı vermek, cüzdan değiştirmek, istatistikleri tutmak ve başmemur tarafından verilen işleri yapmakla görevli ve bu işlerden sorumludur.

Nüfus memurlarının her hangi bir sebeple vazife yapamadıkları hallerde bunlara ait işler başmemur ve kâtipler tarafından yürütülür.

KISIM - 2

Anahükümler

BÖLÜM : 1

Kütüğe geçirme

MADDE 4. — Her Türk Türkiye'de ikamet gâhının veya sonradan ikametgâh edindiği yerin nüfus memurluğuna kendisini yazdırmaya ve bir nüfus cüzdanı almaya mecburdur.

Reşidolmıyanların nüfus olaylarını yazdırıp nüfus cüzdanlarını almakla veli ve vasileri ödevlidirler.

MADDE 5. — Şahsi halleri bildirmekle ödevli tutulan kimseler doğum, evlenme, boşanma, ölüm, gaiplik, nesep tashihi, tanıma, evlât edinme ve evlâtlık sözleşmesinin kaldırılması olaylarını nüfus memurluğuna bildirmeye ve nüfus memurları da bunları aile kütüklerine yazmaya mecburdurlar. Nüfus memurlarına yapılan doğum, ölüm ve yer değiştirme bildirimleri bir tutanakla tesbit, diğer şahsi hal olayları mahkemeler ve dairelerin verecekleri ilâm ve resmî belgelere dayanmak suretiyle aile kütüklerine işlenir.

(Geçici Komisyonun değiştirmesi)

BÖLÜM : 2

İller

MADDE 2. — Her il merkezinde bir nüfus müdürü ile bir başmemur ve yeteri kadar kâtip ve nüfus hareketleri çok olan illerde bir müdür muavini bulunur.

Nüfus müdürleri, il içinde nüfus işlerini düzgün yürütmek, aile ve şahsi hal kütük ve olaylarının istatistiklerini zamanında yapmak, valiye ve ilgili dairelere vermek, bütün il çevresindeki nüfus teşkilâtını ve işlerini daimî olarak denetimi altında bulundurmamak ve nüfus dairelerini ilgilendiren diğer kanunlar hükümlerini yerine getirmekle ödevlidirler. Müdür muavinleri, nüfus müdürlerinin görevlerinde yardımcılık ve bulunmadığı zamanlar vekillik yaparlar.

MADDE 3. — Her il merkez ve bağlı ilçelerinde bir nüfus başmemuru ile aşağudaki nüfus sayısı hesabına göre memur ve birer kâtip bulunur.

Yirmibine kadar bir, kırkbine kadar iki, altmışbine kadar üç, seksenbine kadar dört, yüzbine kadar 5 memur bulunur. Daha fazla nüfuslu ilçeler için aynı hesap yürütülerek memur adedi artırılır.

Nüfus başmemur, memur ve kâtiplerini kadro, yer ve unvanlarına bakılmaksızın lüzum görülen yerlerden görevlendirmeye, gerekli görülen bölgelerde gezici nüfus memurları çalıştırmaya işleri Bakanlığı yetkilidir.

Nüfus başmemurları ilçede nüfus işlerinin genel idaresinden ve denetlenmesinden, haberleşme işlerinden sorumlu olup, ilçe ve gezici nüfus memurlarını teftiş ve resmî kurullarda, mahkemelerde bulunmaya yetkilidir.

Her nüfus memuru; doğum, ölüm, evlenme, boşanma, yer değiştirme, evlât edinme, tanıma, kayıt ve nesep tashihi gibi nüfus olaylarını yazmak ve kütüklere işlemek ve yeni doğanlara nüfus cüzdanı vermek, cüzdan değiştirmek, istatistikleri tutmak ve başmemur tarafından verilen işleri yapmakla görevli ve bu işlerden sorumludur.

Nüfus memurlarının her hangi bir sebeple vazife yapmadıkları hallerde bunlara ait işler başmemur ve kâtipler tarafından yürütülür.

KISIM — 2

Anahükümler

BÖLÜM : 1

Kütüğe geçirme

MADDE 4. — Tasarının 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Tasarının 5 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin teklifi)

MADDE 6. — Nüfus kütükleri ilçe esası üzerine tutulur. Her nüfus dairesinde tutulan doğum, ölüm, yer değiştirme tutanakları ile evlenme, boşanma, kayıt ve yaş tashihi belgeleri ayrı ve diğer şahsi hal değişikliklerine ait belgeler de birer kütük haline getirilmek suretiyle saklanır. Her mahalle ve köy için ayrı aile kütükleri tutulur. Bu kütüklerin tutuluş şekilleri ve bütün belgelerin formülleri yönetmelikte belirtilir.

MADDE 7. — Doğum, ölüm ve yer değiştirme olayları nüfus memurları tarafından iki nüsha olarak düzenlenecek bir tutanağa geçirilir ve olayı bildiren ile beyanı dinliyen iki tanık ve nüfus memuru tarafından imzalanır.

Bu tutanaklarla evlenme, boşanma, kayıt ve yaş tashihi, nesep düzeltmesi gibi şahsi hal olaylarına ait ilâm ve belgeleri nüfus memurları aile kütüklerine işlerler, Tutanaklarla belgelere aile kütüğü işlem ve sayfa numaraları tarihlerini yazarak imzalarlar. Bu tutanak ve belgelerin birer nüshası her ay sonunda doğruca Nüfus Genel Müdürlüğü arşivine gönderilir.

MADDE 8. — Kendisinin veya babasının aile kütüğü başka yerde bulunanlara ait tutanaklarla kayıt tashihi gibi şahsi hal belge ve ilâm ları üçer, evlenme ve boşanma için verilen bildiri ve ilâmlar dörder nüsha olarak düzenlenir.

İşlem görecek daire sayısı kadar nüshası, başvuru nüfus memuru tarafından bir hafta içinde aile kütüğünün bulunduğu yer nüfus memurluğuna yollanır. Bunları alan nüfus memuru bir hafta içinde nüfus kütüğüne işler ve tutanağı gönderen memura bildirir, kütük işlem ve sayfa numaralarını ve tarihini gösterir tutanağın veya resmî belgenin bir nüshasını alıkor, diğer nüshasını ay sonunda 7 nci madde uyarınca merkez arşivine gönderir.

MADDE 9. — Türkiye dışındaki Türk vatandaşlarının nüfus olayları en yakın Türk konsolosluğuna bir bildiri de bulunmak veya mahallî kanunlar yabancılara ait nüfus olaylarını buldukları yerdeki belediye veya nüfus dairelerine bildirerek kaydettirmek ödevliğini yüklediği takdirde vatandaşlarımızın bu hususta mahallî makamlara yapacakları bildiriye gösterir bu makamlardan veya 18 nci maddede yazılı kurumların sorumlu görevlerinden kendilerine verilecek belgeleri konsolosluğumuza vermek suretiyle tesbit edilir.

Böyle bir bildiri veya belgeye dayanılarak konsolosluklar tarafından düzenlenecek örneğine uygun doğum, ölüm, tutanaklarıyla evlenme tes cil belgeleri 7 ve 8 nci madde hükümlerine göre işlem yapılmak üzere doğruca İçişleri Bakanlığına gönderilir.

Oturduğu yerde ve yakınında Türk Konsolosluğu bulunmadığı takdirde o memleketin şahsi hal işlerini yürüten yetkili makamları veya kurumları tarafından verilen Dışişleri Bakanlığımızca usulüne göre onanmış belgeler üzerine aile kaydının bulunduğu yer nüfus kütüklerine yazılır.

Türkiye'de kütüğü bulunmayan ve yabancı memleketlerde oturan vatandaşlar İçişleri Bakanlığının göstereceği bir nüfus dairesinde açılacak aile kütüğüne kaydedilirler.

MADDE 10. — Tutanak ve belgelerin ilgilinin kendisi veya veli, vasi veya resmî vekili tarafından imzalanması gereklidir. Yazı bilmiyenlerin sağ el işaret parmağı izi konur.

MADDE 11. — Kesinleşmiş mahkeme hükmü olmadıkça nüfus kütüklerinin hiçbir kaydı düzeltilemez ve kayıtların anlamı ve taşıdığı bilgileri değiştirecek ilâve ve şerhler yapılamaz; ancak olayların aile kütüklerine işlenmesi sırasında nüfus memurlarının yaptıkları maddî hatalar, dayanağı belgelere uygun olarak düzeltilir. Ve başmemurla nüfus memuru tarafından onama şerhi verilerek imzalanır.

MADDE 12. — Yabancı Devlet vatandaşlarının doğum, ölüm olayları başvurmaları üzerine olayın olduğu yer nüfus memurluğunca iki nüsha tutanakla tesbit edilir. İstemeleri üzerine bir nüshası kendilerine verilir. Bunlar aile kütüklerine işlenmez, özel bir dosyada saklanır.

(Geçici Komisyonun değiştirilişi)

MADDE 6. — Tasarının 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Tasarının 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Kendisinin veya babasının aile kütüğü başka yerde bulunanlara ait tutanaklarla kayıt tashihi gibi şahsi hal belge ve ilâmları üçer, evlenme ve boşanma için verilen bildiri ve ilâmlar dörder nüsha olarak düzenlenir.

İşlem görecek daire sayısı kadar nüshası, başvurulan nüfus memuru tarafından bir hafta içinde aile kütüğünün bulunduğu yer nüfus memurluğuna yollanır. Bunları alan nüfus memuru bir hafta içinde nüfus kütüğüne işler ve tutanağı gönderen memura bildirir, kütük işlem ve sayfa numaralarını ve tarihini gösterir tutanağın veya resmî belgenin bir nüshasını alıkor, diğer nüshasını ay sonunda 7 nci madde uyarınca merkez arşivine gönderir.

MADDE 9. — Tasarının 9 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Tasarının 10 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 11. — Tasarının 11 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 12. — Tasarının 12 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin teklifi)

MADDE 13. — Aile kütükleriyle dayanakları, resmî belgelerdendir.

Bunlardan çıkarılan örnekler ve bunlara dayanılarak tesbit edilmiş olan olaylar birer hukukî işlem olup aksi sabit oluncaya kadar itibardadır.

MADDE 14. — Nüfus kütükleriyle dayanaklarını başmemur ve sorumlu memurlarla denetleme ve teftişe yetkili olanlardan başka hiç kimse göremez ve inceliyemez. 61 nci madde hükmü saklı kalmak şartıyla adli makamlarla resmî dairelere ve ilgilinin kendisi, karı veya kocası, veli, vasi veya resmî vekili usul ve furuu ile ikinci dereceye kadar olan civar hususlarına nüfus kayıtları örnekleri; istenildiğinde verilir. İlgili bütün nüfus memurları vazifeleri dolayısıyla aileler ve fertler hakkında öğrenecekleri halleri gizli tutmaya mecburdurlar.

MADDE 15. — İçişleri Bakanlığının lüzum gördüğü bölgeler idare bölümlerinde başlanmak üzere gezici ve sabit nüfus memurlarına Bakanlar Kurulu kararıyla evlendirme memurluğu yetkisi verilir ve beş yıl içinde bütün memlekette evlendirme memurluğu görevi nüfus memurlarına geçer.

BÖLÜM :

Doğumlar

MADDE 16 Her çocuğun doğum tutanağı; doğum bildirisi yapılan nüfus dairelerince adli ve soyadlı olarak tutulur.

Doğumları baba, yoksa veya kısıtlı, tutuklu hasta ve her hangi mecburi bir sebeple orada bulunmazsa veli veya vasisi bir lay içinde nüfus memuruna iki tanlıkla sözle bildiride bulunarak doğum tutanağına yazdırmakla ödevlidir.

Bir aydan sonra yapılan doğum bildirimleriyle genel nüfus yazımında bulunmıyarak yazım dışında kalanlar 17 nci madde uyarınca mahallin en büyük idare âmirinin emriyle yazılır.

Çocuğun adını ana ve babası kor. Ancak çirkin adlar konmaz, doğan çocuk babasının, evlenme dışında doğmuş ise amasının soyadını alır.

Ölü doğan çocuklar nüfus kütüğüne yazılmaz.

MADDE 17. — Bir yaşından fazla olanların tescilinden önce nüfus başmemuru, nüfus memuru, Hükümet hekiminden kurulu bir heyet tarafından, bu teşkilât bulunmıyan yerlerde de nüfus memuru o yer muhtarı ve ihtiyar kurulundan bir üye önünde görülüp yaşının takdir edilmesi ve keyfiyetin tutanağa yazılarak imzalanması gereklidir.

Nüfus yazımlarında kayıt dışında kalanlar yurdumuzda ise bulunduğu yer nüfus memurluğuna, yabancı memleketlerde ise bulunduğu bölgedeki, yoksa o yere en yakın elçilik veya konsoloslughumuza veyahut doğrudan doğruya İçişleri Bakanlığına başvurarak kendilerini yazdırırlar.

MADDE 18. — Doğum evlerinde, hastanelerde, ceza ve tevkif evlerinde doğan çocuklar, bu kurumların müdür veya bu işle görevlendirilen memurları tarafından düzenlenecek iki nüsha doğum tutanağını doğum yeri nüfus memurluğuna göndermekle görevlidirler. Vapur, tren, uçak gibi genel yolcu taşıtlarında olan doğumlarda vapur suvarisi veya taşıt âmiri tarafından iki tanlıkla birlikte örneğine uygun iki nüsha doğum tutanağı yapılır ve baba, ana, veli veya vasiye verilir, bunlar da bir ay içinde bu tutanakları yurt içinde ikâmetgâhları veya ilk uğrıyacıkları yer nüfus memurluğuna, yurt dışında ilk uğrıyacıkları yer Türkiye Cumhuriyeti elçilik veya konsoloslughuna verirler.

MADDE 19. — Bir doğumda birden ziyade doğan çocuklar doğuşları sırasıyla yazılırlar.

(Geçici Komisyonun değiştirilişi)

MADDE 13. — Tasarının 13 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 14. — Tasarının 14 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 15. — Tasarının 15 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

BÖLÜM : 2

Doğumlar

MADDE 16. — Her çocuğun doğum tutanağı; doğum bildirisini yapılan nüfus dairelerince adlı ve soyadlı olarak tutulur.

Doğumları baba, yoksa veya kısıtlı, tutuklu, hasta ve her hangi mecburi bir sebeple orada bulunmazsa veli veya vasisi bir ay içinde nüfus memuruna, iki tanıkla sözlü bildiride bulunarak doğum tutanağına yazdırmakla ödevlidir.

Bir aydan sonra yapılan doğum bildirimleriyle genel nüfus yazımında bulunmıyarak yazım dışında kalanlar 17 ncü madde uyarınca mahallin en büyük idare âmirinin emriyle yazılır.

Çocuğun adını ana ve babası kor. Ancak çirkin adlar konmaz, doğan çocuk babasının, evlenme dışında doğmuş ise anasının soyadını alır.

Ölü doğan çocuklar nüfus kütüğüne yazılmaz.

MADDE 17. — Altı yaşından fazla olanların tescilinden önce nüfus başmemuru, nüfus memuru, Hükümet hekiminden kurulu bir heyet tarafından, bu teşkilât bulunmıyan yerlerde de nüfus memuru o yer muhtarı ve ihtiyar kurulundan bir üye önünde görüldü ve yaşının takdir edilmesi ve keyfiyetin tutanağa yazılarak imzalanması gereklidir.

Nüfus yazımlarında kayıt dışında kalanlar yurdumuzda ise bulunduğu yer nüfus memurluğuna, yabancı memleketlerde ise, bulunduğu bölgedeki, yoksa o yere en yakın elçilik veya konsolosluluğumuza veyahut doğrudan doğruya İçişleri Bakanlığına başvurarak kendilerini yazdırırlar.

MADDE 18. — Doğum evlerinde, hastanelerde, ceza ve tevkif evlerinde, vapur, tren, uçak gibi genel yolcu taşıtlarında olan doğumların yazılırlması ödevliliği de 16 ncü maddede belirtilen kişilere aittir.

Genel taşıtlar yurt dışına gidiyorsa vapur süvarisi veya taşıt âmirinin iki tanıkla beraber imza edecekleri örneğine uygun iki nüsha tutanak yapılır. Baba, ana, veli veya vasiye verilir. Bunlarda ilk uğrıyacıkları yer Türkiye Cumhuriyeti Elçilik veya konsolosluklarına göndermek suretiyle bir ay içinde babanın yoksa ananın kayıtlı olduğu nüfus dairesine tescil ettirirler.

MADDE 19. — Tasarının 19 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin teklifi)

MADDE 20. — Ana ile baba arasında evliliğin kalkmasından sonra üçyüz gün içinde doğan çocuk babası soyadiyle baba aile kütüğüne yazılır.

Evlilik dışında doğan çocukların nesebi, ana, babanın birbirleriyle evlenmesiyle kendiliğinden düzelir.

Ana, baba evlenmeden önce doğan çocuklarını ikametgâhlarının bulunduğu veya evlendikleri yer nüfus memuruna birlikte haber vermeye mecburdurlar. Bu bildiri akid ile birlikte veya akid-den sonra da yapılabilir. Bildirinin yapılmaması nesebin sahih olmasına engel teşkil edemez.

Evlilik dışında doğmuş çocuk, anasının aile kütüğüne ananın soyadı ve onun bildireceği baba adı ile yazılır.

Ancak; bunların nesebi düzeltildiğinde veya tanındıklarında babaları hanesine baba adı ve soyadı ve analarına izafetle naklen kaydolunurlar.

MADDE 21. — Yeni doğmuş çocuk bulan lar köylerde muhtarlar, kasaba ve şehirlerde karakollara bildirmekle ödevlidirler.

Bu haberi alan muhtar ve karakol âmiri çocuğun cinsiyetini ve üzerinde bulunan eşyayı gösterir etraflı üç nüsha tutanak düzenleyip bir nüshası ile birlikte çocuğu belediyeye diğer iki nüshasını da nüfus memuruna yollar. Bu tutanakları alan nüfus memuru ana ve baba ismi ve soyadı takarak ve çocuğu da adlandırmak suretiyle çocuğun bulunduğu yer aile kütüğünün son hanesine tescil eder.

MADDE 22. — Vatandaşlık, ve İskân kanunları gereğince Türk vatandaşlığına alınanlar yetkili makam ve kurullar kararı üzerine ve vatandaşlık bildiremeleri veya tescil belgelerine uygun olarak aile kütüğünde her aile için açılacak sayfalara yazılır.

Vatandaşlıktan çıkarılanlarla vatandaşlığı kaybedenlerin bu durumları aile kütüklerine işlenir.

BÖLÜM : 3

Evlenmeler

MADDE 23. — Medeni kanun hükümlerine göre evlenme akdini yapanlar akdin yapıldığı tarihten başlayarak bir ay içinde örneğine uygun üç nüsha evlenme bildirisini bulunduğu yer nüfus memurluğuna, onlar da erkek ve kadının kayıtlı bulunduğu nüfus memurluğuna göndermekle ödevlidir. Evlenme memurluğu nüfus memurlarına verilen yerlerde bu görevleri adı geçen memurlar yapar.

Bu bildiriye alan kocanın kayıtlı bulunduğu yer nüfus memuru, karıyı kocanın aile kütüğüne geçirir ve evlenme tutanağının bir örneğini merkez arşivine yollar. Karının kayıtlı bulunduğu yer nüfus memuru da karının kaydına şerh verir. Koca, karının aile kütüğüne getirilemez. Evlenen erkek ayrı aile kütüğü açabilir.

MADDE 24. — Türk vatandaşı erkekle evlenen yabancı kadın evlilikle Türk vatandaşlığını kazanırsa kocasının aile kütüğüne geçirilir.

MADDE 25. — Yabancı memleketlerdeki Türk konsoloslarının kanuni yetkileri içinde yaptıkları evlenmeler ilgililerin aile kütüklerine işlenmek üzere İçişleri Bakanlığına bir ay içinde bildirilir ve 23 ncu maddede gösterilen işlem uygulanır.

Taraflardan birisi veya ikisi Türk vatandaşı olan kimselerden, evlenmelerine kanuni bir engel bulunmayanların vetkili mahallî makamlarca yapılan evlenmeleri konsoloslarımız tarafından tescil ettirmek üzere İçişleri Bakanlığına bildirilir.

(Geçici Komisyonun değiştirilişi)

MADDE 20. — Tasarının 20 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 21. — Yeni doğmuş çocuk bulanlar köylerde muhtarlar, kasaba ve şehirlerde karakollara bildirmekle ödevlidirler.

Bu haberi alan muhtar ve karakol âmiri çocuğun cinsiyetini ve üzerinde bulunan eşyayı gösterir etraflı üç nüşa tutanak düzenleyip bir nüşhası ile birlikte çocuğu belediyeye diğer iki nüşhasını da nüfus memuruna yollarlar. Bu tutanakları alan nüfus memuru ana ve baba ismi ve soyadı takarak ve çocuğu da adlandırmak suretiyle çocuğun bulunduğu yer aile kütüğünün son sayfasına tescil eder.

MADDE 22. — Tasarının 22 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

BÖLÜM : 3

Evlenmeler

MADDE 23. — Medeni Kanun hükümlerine göre evlenme akdini yapanlar akdin yapıldığı tarihten başlıyarak bir ay içinde örneğine uygun üç nüşa evlenme bildirisini bulunduğu yer nüfus memurluğuna, onlar da erkek ve kadının kayıtlı bulunduğu nüfus memurluğuna göndermekle ödevlidir.

Evlenme memurluğu, nüfus memurlarına verilen yerlerde bu görevleri adı geçen memurlar yaparlar. Bildiriyi alan kocanın kayıtlı bulunduğu yer nüfus memuru, karıyı kocanın aile kütüğüne geçirir ve evlenme tutanağının bir örneğini merkez arşivine yollar. Karının kayıtlı bulunduğu yer nüfus memuru da karının kaydına şerh verir. Koca, karının aile kütüğüne getirilemez. Evlenen erkek ayrı aile kütüğü açabilir.

MADDE 24. — Tasarının 24 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 25. — Yurt dışında yapılacak evlenmeler için ilgililerin kanuni engelleri bulunup bulunmadığının tesbiti ve usulen yapılacak ilân sonucunun alınması hususunda konsolosluklarımızla bu görevi yapmakta olanlar, evlenen vatandaşın kayıtlı olduğu yer nüfus müdür veya memurluklarıyla İçişleri Bakanlığının belirteceği esaslar dairesinde re'sen yazışma ve haberleşmede bulunurlar.

(Hükümetin teklifi)

Ancak, konsolosluğumuz bulunmayan yerlerde mahallî yetkili makamlarca yapılan evlenme akidlerinin nüfus idarelerine veya en yakın Türk konsolosluğuna bildirilmesi ile koca Türk kadınının yabancı erkekle evlenmesi halinde karı ödevlidir.

MADDE 26. — Evlenme memuru tarafından evlenmeleri yapılan ve mutlak butlanı haiz olmayan evlenmelerle, kanuni şekillere riayet edilmeksizin yapılan ve fesbi gerektirmiyen evlenmeler aile kütüklerine tescil edilmekle beraber olay Cumhuriyet Savcılığına bildirilir.

MADDE 27. — Medeni Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce eski hükümlere göre yapıp da halen nüfus kütüklerine işlenmemiş olan evlenmeler ilgililerin mahkemeden karar almaları suretiyle aile kütüğüne işlenebilir.

BÖLÜM : 4

Yer değiştirme

MADDE 28. — Asli ikâmet yerinin değiştirilmesi halinde aile kaydının yeni ikâmetgâh ittihaz edilen yere getirilmesi ilgilinin beyan ve isteği üzerine kayıtlı bulunduğu yerden nüfus kaydı getirilmek suretiyle yapılır.

Yer değiştirme kaydı : ilgilinin mahalle veya köyü muhtarından alacağı oturma belgesi ile kendisini tanıyan iki tanık ve taşındığı yer nüfus memuru önünde yapacağı beyan üzerine düzenlenecek tutanakla yapılır. O mahalle veya köy aile kütüğünde açılacak yeni bir sayfaya yazılır. Nüfus cüzdanına da işlenir.

Tutanağın bir örneği ayrıldığı yer nüfus memurluğuna gönderilerek oradaki kaydı kapatılır.

Yer değiştirme tutanakları ikâmetgâh değiştirmelerinde ve yeniden aile kurmada düzenlenip evlenme, boşanma ve evlâtlük gibi hallerde yer değiştirme tutanağı tutulmuş olarak gösterilecek belgeler üzerine yapılır.

Şehir, kasaba ve köy içerisinde mahalleden mahalleye yer değiştirme işlemi yapılamaz. Askerlik çağında olanların yer değiştirmeleri aile kütüklerine işlendikten sonra askerlik şubelerine de bildirilir.

BÖLÜM : 5

(Evlât Edinme ve Tanıma)

MADDE 29. — Evlât edinme Medeni Kanun hükümlerine göre yapıldığına dair ilgililer tarafından mahkeme ilâmı ve diğer belgeler verildiği takdirde nüfus memuru evlât edinilenle edinenin kütüklerine işler ve evlâtlığı evlât edinenin aile kütüğüne geçirir. Evlât edinilen evli bir erkek ise evlât edinenin hanesine karı ve çocukları ile birlikte aktarma suretiyle yazılır ve evlât edinenin soyadını alırlar.

Evlât edinilen evli kadın ise evlât edinme evlât edinen ile evlâtlığın künyelerine işaret edilerek kadın kocası hanesinde kocası soyadı ile kalır. Evlât edinme bağının kaldırılmasında da aynı işlem yapılır.

(Geçici Komisyonun değiştirmesi)

Konsolosluklarımızın kanuni yetkileri içinde yaptıkları evlenmeler ilgililerin aile kütüklerine işlenmek üzere bir ay içinde İçişleri Bakanlığına bildirilir ve 23 ncü maddede gösterilen işlem uygulanır.

Taraflardan birisi veya ikisi Türk vatandaşı olan kimselerden, evlenmelerine kanuni engel bulunmayanların yetkili mahallî makamlarca yapılan evlenmeleri konsoloslarımız tarafından tes-cil ettirilmek üzere İçişleri Bakanlığına bildirilir.

Konsolosluğumuz bulunmayan yerlerde mahallî yetkili makamlarca yapılan evlenme akitlerinin nüfus idarelerine veya en yakın Türk Konsolosluğuna bildirilmesi ile koca, Türk kadının yabancı uyruklu erkekle evlenmesi halinde karı ödevlidir.

MADDE 26. — Tasarının 26 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 27. — Tasarının 27 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

BÖLÜM : 4

Yer değiştirme

MADDE 28. — Aslı ikamet yerinin değiştirilmesi halinde yeni yerine varış tarihinden başlayarak altı ay içinde aile kaydının yeni ikametgâhı tttihaz edilen yere getirilmesinin ilgili tarafından istenmesi zorunludur. Bu beyan ve istek üzerine kayıtlı bulunduğu yerden nüfus kaydı getirilmek suretiyle yer değiştirme işlemi yapılır.

Yer değiştirme kaydı : Kendisini tanıyan iki tanık ve taşındığı yer nüfus memuru önünde yapacağı beyan üzerine üç nüsha düzenlenecek tutanakla yapılır. O mahalle veya köy aile kütüğünde açılacak yeni bir sayfaya yazılır. Nüfus cüzdanına da işlenir.

Tutanağın biri ayrıldığı yer nüfus memurluğuna gönderilerek oradaki kaydı kapatılır, bir tutanak da merkez arşivine gönderilir. Yer değiştirme tutanakları ikametgâh değiştirmelerinde de yeniden aile kurmada düzenlenip evlenme, başanma ve evlâtlık gibi hallerde yer değiştirme tutanağı tutulmu-yarak gösterilecek belgeler üzerine yapılır.

Şehir, kasaba ve köy içerisinde mahalleden mahalleye yer değiştirme işlemi yapılamaz, Askerlik çağında olanların yer değiştirmeleri aile kütüklerine işlendikten sonra askerlik şubelerine de bildirilir.

BÖLÜM : 5

Evlât edinme ve tanıma

MADDE 29. — Evlât edinme Medeni Kanun hükümlerine göre yapıldığına dair ilgililer tarafından mahkeme ilâmı ve diğer belgeler verildiği takdirde nüfus evlât edinilenle edinenin kütüklerine işler, evlâtlığı evlât edinenin aile kütüğüne nakleder, evlât edinen evli bir erkek ise evlât edinenin hanesine karı ve çocukları ile birlikte aktarma suretiyle yazılır ve evlât edinenin soyadını alırlar.

Evlât edinilen evli kadın ise evlât edinme evlât edinen ile evlâtlığın künyelerine işaret edilerek kadın kocası hanesinde kocası soyadı ile kalır. Evlât edinme bağının kaldırılmasında da aynı işlem yapılır.

(Hükümetin teklifi)

MADDE 30. — Evlilik dışında doğan çocuk Medeni Kanun hükümleri gereğince babası veya babasının babası tarafından tanındığı, tanıyan, tanınan veya ana tarafından bildirildiği ve tanımaya ilişkin resmî senet gösterildiği takdirde nüfus memuru çocuğu tanıyanın aile kütüğüne girir. Böyle bir çocuğun vasiyetname ile babası veya babasının babası tarafından tanınması halinde vasiyetnameyi açan makam bir hafta içinde vasiyetnamenin onamlı kopyasını babanın veya çocuğun aile kütüklerinin yazılı bulunduğu yer nüfus memurluğuna göndermeye mecburdur.

BÖLÜM : 6

(Boşanmalar)

MADDE 31. — Boşanma kararını veren mahkemenin başkâtibi kararın kesinleştiği tarihten itibaren 30 gün içinde üç nüsha karar örneğini bulunduğu yer nüfus memurluğuna vermekle, bu memur da kocanın kayıtlı olduğu yer nüfus memurluğuna göndermekle ödevlidir. Kocanın kayıtlı olduğu yer nüfus memuru tescilden sonra karar örneğinden bir nüshasını merkez arşivine, bir nüshasını kararın nakledeceği yer nüfus idaresine gönderir.

MADDE 32. — Boşananların belirli bir süre içinde evlenmemeleri için mahkemelerce verilmiş olan evlenme yasakları da aile kütüklerine işlenir.

Medeni kanun hükümlerine göre 300 günlük evlenme yasağı kazaî yasak ile birlikte hüküm tarihinden itibaren yürür. Boşanmadan sonra kadın kocanın aile kütüğünden evince yazılı olduğu aile kütüğüne nakledilir. İsterse ayrı bir aile kütüğü açılır.

BÖLÜM : 7.

Ölümler

MADDE 33. — Ölüm hangi yerde vukubulmuş ise o yerin nüfus memurluğuna bildirilir. Ölüm yeri bilinmezse ceset nerede bulunmuş ise oranın, ölüm bir taşıt içinde olmuşsa bu taşıttan çıkarıldığı yerin nüfus memurluğuna bildirilir. Ölenin kaydı yoksa yapılacak soruşturma sonunda Türk vatandaşlığı ve ailesi tesbit edildiği takdirde bir doğum tutanağı düzenlenerek önce doğum sonra ölüm aile kütüğüne işlenir.

MADDE 34. — Gaiplik Medeni Kanun ve Askerlik Kanunu hükümlerine uygun hallerde bu kanunlar uyarınca aile kütüklerine yazılır.

MADDE 35. — Ölüm olaylarını köylerde muhtar; şehir ve kasabalarla, sağlık teşkilâtı bulunan diğer yerlerde gömme izni verenler nüfus memurlarına bildirmekle ödevlidirler.

Ölüm haberini alan köy muhtarı ile diğer ödevliler, örneğine uygun üç nüsha ölüm tutanağı doldurup bunları bildirenle iki tanığa imzalatır, kendisi de imza ettikten sonra iki nüshasını on gün içinde nüfus memurluğuna gönderir. Gezici memur bulunan bölgelerde memur köye geldiğinde verilir.

MADDE 36. — Ölüm hastanede, ceza ve tevkif evi (idamlar dâhil), okul, fabrika, iş yeri gibi sıhhi ve resmî bir kurumda olmuşsa örneğine uygun üç nüsha ölüm tutanağı kurumca bu işle görevlendirilenler tarafından yapılır. Bunlardan bir nüshası kurumda saklanır, iki nüshası da on gün içinde nüfus memurluğuna yollanır.

Ölüm, vapur, tren, uçak gibi genel bir yolcu taşıtında olmuşsa üç nüsha ölüm tutanağı bu taşıtın sorumlu âmiri tarafından yapılır. Bunlardan bir nüshası alıkonulup iki nüshası varılacak ilk durak yeri nüfus memurluğuna ve bu durak yabancı bir memlekette ise oradaki Türk kon-

(Geçici Komisyonun değiştirilişi)

MADDE 30. — Evlilik dışında doğan çocuk Medeni Kanun hükümleri gereğince babası veya babasının babası tarafından tanındığı, tanıyan tanınan veya ana tarafından bildirildiği ve tanıma-ya ilişkin resmî senet gösterildiği takdirde nüfus memuru çocuğu tanıyanın aile kütüğüne geçilir. Eöyle bir çocuk vasiyetname ile tanındığı takdirde vasiyetnameyi ačan makam bir hafta içinde onamlı kopyasını babanın veya çocuğun aile kütüklerinin yazılı bulunduğu yer nüfus memurluğuna göndermeye mecburdur.

BÖLÜM : 6

Boşanmalar

MADDE 31. — Tasarının 31 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 32. — Tasarının 32 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

BÖLÜM : 7

Ölümler

MADDE 33. — Tasarının 33 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 34. — Tasarının 34 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 35. — Tasarının 35 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 36. — Tasarının 36 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin teklifi)

solosluğuna on gün içinde yollanır. Ölüm tutanaklarının ölüyü gören iki tanık, varsa doktor veya sağlık memuru tarafından imzalanması ve örneğine uygun tutulması gerekir.

MADDE 37. — Sel, yer sarsıntısı, yer çöküntüsü, hava, deniz, tren ve maden kazaları, yangın gibi toplu ölümler meydana getiren olaylar vali ve kaymakamın görevlendireceği memurlar tarafından incelenip, iki nüsha tutanak ile tesbit olunur. Ondan sonra olay yerindeki ölümlerin kimlikleri belirtilir, her şahıs için ayrı ayrı ve örneğine uygun üçer nüsha tutanak yapılır. Birinci tutanağın bir nüshası nüfus başmemurluğunda saklanır. Şahıslar için ayrı ayrı yapılan ölüm tutanakları da nüfus memurluğuna verilir.

MADDE 38. — Kitasında ölen subay, askerî memur, astsubay, erbaş ve erler hakkında örneğine uygun üç nüsha ölüm tutanağı kitası hekimi veya bu görevi yapanlar tarafından düzenlenip imzalanır.

Bu tutanakların ölenlerin yazılı bulunduğu askerlik şubelerince de bir nüshası saklanıp diğer iki nüshası nüfus memurluğuna gönderilir.

MADDE 39. — Savaş, ayaklanma alanlarıyla, eşkiya çarpışmasında ölen subay, askerî memur, astsubay, erbaş ve erlerle diğer askerî şahısların kimlikleri ve ölümleri orduca uygulanan usul dairesinde üçer nüsha örneğine uygun ölüm tutanakları ile tesbit olunur.

Erlere ait tutanaklar askerlik şubelerine; subay, askerî memur, astsubay ve diğer askerî şahıslara ait tutanaklar da Millî Savunma Bakanlığı yolu ile aile kütüklerinin bulunduğu nüfus memurluğuna yollanır.

MADDE 40. — Bir kimse bir geminin bir torpil neticesinde, batması, fırtına kazası, yanma, patlama, çarpışma ve savaş gibi ölümüne muhakkak nazarı ile bakılacak haller içinde gaip olup da ölüsü bulunmamış ise kayıtlı bulunduğu askerlik şubesi veya kitası komutanlığınca, sivil ise olayın olduğu yer zabıtasınca durum belgelendirildiği takdirde o kimse gerçekten ölmüş sayılarak en büyük idare âmirinin emri ile künyesine ölüm kaydı düşürülür. Savaş halinde askere alınarak memleket içinde veya dışında bir tarafa gönderilip de savaşa katıldığı veya bir çarpışmada bulduklarına dair şubelerince bir bilgi bulunmadan her hangi bir suretle gaip olanlarla, sivillerin ilgilileri Medeni Kanun gereğince mahkemeye müracaatla gaip olan kimsenin ölü veya sağ olduğuna hâkim tarafından hükmedilmesini istiyebilir. Künyesine ölü işareti verilenlerden sonradan sağ oldukları anlaşılanların mahkemeye başvurarak ölüm kaydının kaldırılması istenmezse, nüfus idaresince genel hukuk bakımından Cumhuriyet Savcılığına bildirilerek ölüm kaydı kaldırılır.

BÖLÜM : 8

Aile kütükleri

MADDE 41. — Bir soydan gelen ve aynı soyadını taşıyan ve evvelce bir hanede bulunan kimseler bu kayıtlarını devam ettirmek isterlerse bir aile gibi kayıtları devam ettirilir.

Bir soydan oldukları ve bir soyadı taşıdıkları halde yaşamaları ayrı bulunan ailelerle bir soydan olmayan ve aynı soyadını taşımayan aileler ayrı aile olarak yazılırlar.

MADDE 42. — Aile kütüklerinde fertlerin, ayrı aile kurma; yer değiştirme, evlât edinilme, evlenme, ailelerin ise yer değiştirme, bütün fertleri ölme, kızların ve kadınların evlenmeleri halinde kayıtları kapanır.

Evliliğin zevali halinde kadının isteği ile kapanan aile kaydı yeniden canlanabilir.

(Geçici Komisyonun değiştirisi)

MADDE 37. — Sel, yer sarsıntısı, yer çöküntüsü, hava, deniz, tren trafik ve maden kazaları, yangın gibi toplu ölümler meydana getiren olaylar vali ve kaymakamın görevlendireceği memurlar tarafından incelenip, iki nüsha tutanak ile tesbit olunur. Ondan sonra olay yerindeki ölümlerin kimlikleri belirtilip her şahıs için ayrı ayrı ve örneğine uygun üçer nüsha tutanak yapılır. Birinci tutanağın bir nüshası, nüfus başmemurluğunda saklanır. Şahıslar için ayrı ayrı yapılan ölüm tutanakları da nüfus memurluğuna verilir. Tutanak yapılması mümkün olmayan hallerde yetkilî makamların ölümü bildirilen belge veya resmî yazıları ölüm tesciline yeter görülür.

MADDE 38. — Tasarının 38 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 39. — Tasarının 39 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 40. — Tasarının 40 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

BÖLÜM : 8

Aile kütükleri

MADDE 41. — Bir soydan gelen ve aynı soyadını taşıyan ve evvelce bir hanede bulunan kimseler bu kayıtlarını devam ettirmek isterlerse tek bir aile gibi kayıtları devam ettirilir.

Bir soydan oldukları ve bir soyadı taşıdıkları halde yaşamaları ayrı bulunan ailelerle bir soydan olmayan ve aynı soyadını taşımayan aileler ayrı aile olarak yazılırlar.

MADDE 42. — Tasarının 42 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin teklifi)

MADDE 43. — Aile kütükleri; ailenin bütün fertlerinin cinsiyetini, adı, soyadı, baba ve anası adıyla soyadlarını, sağ olup olmadıklarını, il ve ilçe itibarıyla doğum yeri ve tarihlerini, ikâmetgâhlarını, iş ve güçlerini, vücutlarındaki belirli değişikliklerini, dinini, okur - yazar olup olmadıklarını, medeni hallerini ve diğer şahsi hal değişikliklerini ihtiva eder.

Aile kütüklerinin her sayfasına cilt ve sayfa sıra numaraları konur. Kütüğün sonuna kaç sayfadan ibaret olduğu yazılır. Sayfa birleşim yerleri asliye hukuk mahkemesince mühürlenerek sonu onaylanır.

MADDE 44. — Kocanın ölümünde kadın yeniden evlenmedikçe ölen kocasının aile kütüğünde kalabilir. Dilediğinde babasının aile kütüğüne döner veya ayrı bir sayfa açtırabilir.

MADDE 45. — Her aile kütüğü soyadına göre alfabetik olarak düzenlenir. Ve kapağının iç tarafına kütükte yazılı ailelerin soyadları üzerine alfabe sırasına göre fihristini yaparak yapıştırmak mecburidir.

BÖLÜM : 9

Kayıt düzeltmeleri

MADDE 46. — Yaş, ad, soyadı ve diğer kayıt düzeltme dâvaları ilgilinin oturduğu yer asliye hukuk mahkemesinde Cumhuriyet Savcısı ve nüfus başmemuru veya nüfus memuru huzuru ile görülür ve karara bağlanır.

Bu dâvalar düzeltmeyi isteyenlerle, ilgili resmî dairenin göstereceği lüzum üzerine Cumhuriyet savcıları tarafından açılabilir ve dinlenecek tanıklar, resmî kayıt örnekleri ve belgelerle isbat olunur. Şu kadar ki; ilgilinin görünüşü dâvayı yalanlayıcı olmaması şarttır. Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümlerine göre ceza mahkemelerinde yapılacak yaş düzeltmesi işlerinde de nüfus başmemuru veya nüfus memuru taraf olarak bulunurlar.

Mahkeme kararlarına karşı taraflar Yargıtaya başvurabilirler. Yaş, ad, soyadı ve kayıt düzeltilmesi hakkında mahkemeden verilen kararlar kesinleştikten sonra ilgilinin aile kütüğüne geçilir. Ad ve soyadının değiştirilmesi, din değiştirme suretiyle de olsa mahkeme kararı ile yapılır. Adlarını değiştirenlerin aile kütüğünde yazılı çocuklarının baba veya ana adları, soyadlarını değiştirenlerin yalnız eşi ile resit olmıyan çocuklarının soyadları birlikte değiştirilir. Yaş düzeltme dâvası açma hakkı; resitlerde nüfus cüzdanı verildiği tarihten, resit olmıyanlarda 18 yaşın ikmalinden başlayarak bir yıl devam eder. Ondan sonra dâva açılmaz. İlgili resmî daireler bu süre ile bağlı değildir.

Yaş, ad, soyadını değiştirenler askerlik ödevliliği içinde iseler yapılan düzeltmeler nüfus idarelerince 15 gün içinde askerlik şubelerine de bildirilir.

MADDE 47. — Meslek, sanat, din ve her hangi bir ârıza sebebiyle vücuttaki şekil değişiklikleri ve bu kanunun 43 nci maddesi gereğince nüfus kütüklerine yazılması gerektiği halde her nasılsa yazılmamış ve dayanağı belgede kalmış olan ana baba adı, doğum yeri, cinsiyet ve soyadı gibi haller ilgililerin bağlı bulunduğu daire, kurum veya işyerinden köy veya mahalle ihtiyar kurulundan alacakları belge ve ilmühaber üzerine en büyük idare âmirinin emri ile nüfus memurları tarafından aile kütüklerine işlenir.

MADDE 48. — 47 nci madde gereğince yapılan tamamlamalarla şahsi hallerde vukua gelen değişmeler, özellikle evlenme dışında doğan bir çocuğun tanınması, hâkimin babalığa hükmetmesi, nesebin düzeltilmesi, evlât edinme, evlâtlık bağının kaldırılması veya bulunmuş bir çocuğun nesebinin belirmesinden ileri gelen değişikliklerle aile kütüklerine işlenen bir kaydın doğru olmadığının karar altına alınması veya kimliği belirsiz diye işaret edilen bir kimsenin kimliğinin tâ-

(Geçici Komisyonun değişikliği)

MADDE 43. — Tasarının 43 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 44. — Tasarının 44 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 45. — Her aile kütüğü soyadına göre düzenlenir ve kapağının iç tarafına kütükte yazılı ailelerin soyadları üzerine alfabe sırasına göre fihristini yaparak yapıştırmak mecburidir. Ayrıca her nüfus dairesinde bölgesi aile kütüklerinin soyadlarına ait alfabetik bir fihrist tutulur.

BÖLÜM : 9

Kayıt düzeltmeleri

MADDE 46. — Yaş, ad, soyadı ve diğer kayıt düzeltme dâvaları ilgilinin oturduğu yer asliye hukuk mahkemesinde Cumhuriyet savcısı ve nüfus başmemuru veya nüfus memuru huzuriyle görülür ve karara bağlanır.

Bu dâvalar düzeltmeyi isteyenlerle, ilgili resmî dairenin göstereceği lüzum üzerine Cumhuriyet Savcıları tarafından açılabilir ve dinlenecek tanıklar, resmî kayıt örnekleri ve belgelerle ispat olunur. Şu kadar ki; ilgilinin görüşü dâvayı yalanlayıcı olmaması şarttır. Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümlerine göre ceza mahkemelerinde yapılacak yaş düzeltmesi işlerinde de nüfus başmemuru veya nüfus memuru taraf olarak bulunurlar.

Mahkeme kararına karşı taraflar Yargıtaya başvurabilirler, yaş, ad, soyadı ve kayıt düzeltmesi hakkındaki mahkemedен verilen kararlar kesinleştikten sonra ilgilinin aile kütüğüne geçirilir. Ad ve soyadının değiştirilmesi, din değiştirme suretiyle de olsa mahkeme kararıyla yapılır. Adlarını değiştirenlerin aile kütüğünde yazılı çocuklarının baba veya ana adları, soyadlarını değiştirenlerin yalnız eşiyle reşidolmayan çocuklarının soyadları birlikte değiştirilir. Yaş düzeltme dâvası açma hakkı; reşitlerde aile kütüğüne kaydedildiği tarihten, reşidolmayanlarla 18 yaşın ikmalinden başlayarak bir yıl devam eder. Ondan sonra dâva açılmaz. İlgili resmî daireler bu süre ile bağlıdır.

Yaş, ad, soyadını değiştirenler askerlik ödevliliği içinde iseler yapılan düzeltmeler nüfus işlerince onbeş gün içinde askerlik şubelerine de bildirilir.

MADDE 47. — Tasarının 47 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 48. — 47 nci madde gereğince yapılan tamamlamalarla şahsi hallerde vukua gelen değişmeler, özellikle evlenme dışında doğan bir çocuğun tanınması, hâkimin babalığa hükmetmesi, nesebin düzeltilmesi, evlât edinme, evlâtlık bağının kaldırılması veya bulunmuş bir çocuğun nesebinin belirtilmesinden ileri gelen değişikliklerle aile kütüklerine işlenen bir kaydın doğru olmadığının karar altına alınması veya kimliği belirsiz diye işaret edilen bir kimsenin kimliğinin

(Hükümetin teklifi)

yin olunması gibi zaruri olan aile kütüğü düzeltmeleri ilgilinin künyesi hizasındaki düşünceler sütununa yazılır.

Ve kütüğün özel sütunlarına şahsi hal belgeleri veya dosyaları sıra numaraları konur.

KISIM — 3

İdare

BÖLÜM : 1

Yükümlülük

MADDE 49. — Mahkeme başkâtipleri nüfus kütüklerini ilgilendiren kararları kesinleşmesinden başlayarak otuz gün içinde bulunduğu yer nüfus dairesine onanlı karar suretlerini göndermek suretiyle bildirmeye mecburdurlar.

MADDE 50. — Nüfus memurları, kendi bölgesindeki köy ve mahalleler üzerine doğum, ölüm, evlenme, boşanma ile yer değiştirme, buna ait bir istatistik defteri tutar. Her üç ayda bir örneğine göre dört nüsha istatistik cetveli düzenliyerek üç nüshasını bağlı olduğu ilçe nüfus başmemurluğuna, ilçe nüfus başmemuru da bir nüshasını bırakıp diğer iki nüshasını (ilçe olarak) düzenliyeceği iki nüsha cetvele bağliyerek il nüfus müdürlüğüne, il nüfus müdürü de birer nüshasını alıyup diğer nüshasını il olarak düzenlenmiş bir cetvel ile birlikte Nüfus İşleri Genel Müdürlüğüne yollar.

BÖLÜM : 2

Teftiş ve denetleme

MADDE 51. — Nüfus başmemurları nüfus memurlarını, il nüfus müdürleri il içindeki bütün nüfus daire ve memurlarını, mahallin en büyük idare âmirleri veya memur edecekleri kişiler, mülkiye müfettişleri ve işleri Bakanlığının vazifelendireceği kimseler nüfus teşkilâtını sürekli denetim ve teftişleri altında bulundurmaya ve bu kanun ile tüzük ve yönetmelikler hükümlerini yürütmeye ve gerekli tedbirleri almaya yetkilidirler.

BÖLÜM : 3

Ceza hükümleri

MADDE 52. — Bu kanuna göre şahsi hal olaylarını nüfus memurluğuna bildirmek ve nüfus ve aile cüzdanları almak zorunda bulunan vatandaşlarla bunu bildirmekle ödevli olanlardan bu ödevlerini kanuni süre içinde yapmıyanlardan, idare kurulları kararıyla on liradan elli liraya kadar hafif para cezası alınır. Tekerrüründe ceza bir kat artırılır.

28 nci maddede yazılı hane değiştirme işlemini, varış tarihini takibeden iki ay içerisinde yaptırmıyan aile reislerinden 50 liradan 250 liraya kadar para cezası alınır.

Para cezası Türk Ceza Kanununun 24 nci maddesine göre yürütülür ve zamanaşımına tabi değildir.

MADDE 53. — Sel, kar, dolu, fırtına, şiddetli yağmur gibi yolları kapayan, köprü yıkılması, geçit kayığı batması gibi gidiş ve gelişi kesen haller ve hastalık gibi haklı engeller ceza verilmede göz önünde tutulur.

(Geçici Komisyonun değiştirilişi)

tâyin olunması gibi zaruri olan aile kütüğü düzeltilmeleri ilgilinin künyesi hizasındaki düşünceler sütununa yazılır.

Ve kütüğün özel sütunlarına şahsi hal belgeleri veya dosyaları sıra numaraları konur. Aile kütüklerine şahsi hal değişikliklerinden başka bir husus kaydedilemez.

KISIM — 3

İdare

BÖLÜM 1

MADDE 49. — Tasarının 49 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 50. — Nüfus memurları, kendi bölgesindeki köy ve mahalleler üzerine doğum, ölüm, evlenme, boşanma ve yer değiştirmelere ait bir istatistik defteri tutar. Her üç ayda bir örneğine göre dört nüsha istatistik cetveli düzenliyerek üç nüshasını bağlı olduğu ilçe nüfus başmemurluğuna, ilçe nüfus başmemuru da bir nüshasını bırakıp diğer iki nüshasını (ilçe olarak) düzenliyeceği iki nüsha cetvele bağlıyarak il nüfus müdürlüğüne, il nüfus müdürü de birer nüshasını alarak diğer nüshasını il olarak düzenlenmiş bir cetvel ile birlikte Nüfus işleri Genel Müdürlüğüne yollar.

BÖLÜM : 2

Teftiş ve denetleme

MADDE 51. — Nüfus başmemurları nüfus memurlarını, il nüfus müdürleri il içindeki bütün nüfus daire ve memurlarını, mahallin en büyük idare âmirleri veya memur edecekleri kişiler, mülkiye müfettişleri ve iç işleri Bakanlığının vazifelendireceği kimseler nüfus teşkilâtını sürekli denetim ve teftişleri altında bulundurmaya ve bu kanun ile tüzük ve yönetmelikler hükümlerini yürütmeye ve gerekli tedbirleri almaya yetkilidirler.

BÖLÜM : 3

Çeza hükümleri

MADDE 52. — Bu kanuna göre şahsi hal olaylarını nüfus memurluğuna bildirmek ve nüfus ve aile cüzdanları almak zorunda bulunan vatandaşlarla bunu bildirmekle ödevli olanlardan bu ödevlerini kanuni süre içinde yapmayanlardan, idare kurulları kararıyle on liradan elli liraya kadar 28 nci maddeye aykırı hareket edenlerden 50 liradan 250 liraya kadar hafif para cezası alınır. Tekerrüründe ceza bir kat artırılır.

Para cezası Türk Ceza Kanununun 24 ncu maddesine göre yürütülür ve zamanaşımına tabi değildir.

MADDE 53. — Tasarının 53 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin teklifi)

MADDE 54. — Şahsi hal belgeleri ve aile kütüklerinin iyi tutulmamasından, saklanmamasından ve memurun başka yere kaldırılması veya memuriyetten ayrılması halinde devir ve teslimin usulüne göre yapılmamasından nüfus memurlarıyla bu işleri usulüne göre yaptırmakla ödevli il nüfus müdürleri ve nüfus başmemurları şahsen sorumludurlar.

BÖLÜM : 4

Türlü Hükümler

MADDE 55. — Nüfus memurları her yıl sonunda almış oldukları şahsi hal belgelerinin aile kütüklerine tamamen işlendiğini ve birer nüshasının da arşive gönderildiğini, şahsi hal kütüklerinin sonuna şerh verir ve imza ederler.

MADDE 56. — İşinden her hangi bir sebeple ayrılan nüfus memuru yerine gelen memura devredilmek üzere en büyük idare âmiri tarafından gösterilen kimseye düzgün devir vermeye ve dört nüsha devir tutanağı yapmaya mecburdur.

Nüfus memurunun ölümü veya devir yapmasına imkân vermeyecek surette işten ayrılması, iznli ve raporlu bulunması halinde idare âmiri tarafından tâyin edilecek bir kurul tarafından bu devir aynı şekilde yapılır.

MADDE 57. — Nüfus cüzdanları ancak doğum tutanağı aile kütüğüne işlendikten sonra nüfus memuru tarafından bu kayıtlara uygun olarak doldurulup kendilerine, reşit olmıyanların veli, vasi veya resmî vekillerine imza karşılığında, okur - yazar olmıyanların sağ elinin işaret parmağı cüzdan kayıt defterine bastırılmak suretiyle verilir.

Nüfus cüzdanlarının birer örneği, okul veya daire gibi resmî yerlerde çıkarılıp onaylanarak dosyalarında saklanabilirse de asılları hiçbir suretle alıkonamaz.

Nüfus cüzdanlarına her ne sebeple olursa olsun bu kanunla diğer kanunlar gerekleri dışında bir kayıt ve işaret yapılamaz. Resmî belgelerden olan nüfus cüzdanlarının sayfalarının damgalı olması ve her sayfasının aynı seri numarasını taşıması şarttır. Aile ve nüfus cüzdanları içişleri Bakanlığınca tesbit edilecek şekil ve örneklere uygun olarak Maliye Bakanlığınca bastırılır ve mal sandıklarına gönderilir.

MADDE 58. — Nüfus cüzdanlarını kaybedenlere oturdukları mahalle veya köy muhtar ve ihtiyar kurullarından getirecekleri ilmühaber veya çalıştıkları resmî daire ve kurul âmirliğinden alacakları belgeler üzerine yazılı bulunduğu nüfus memurluğu tarafından yenisi verilir. Yangın, sel, çalınma, yer sarsıntısı gibi haklı bir özre dayanmadan cüzdanlarını kaybedenler hakkında 52 nci madde hükmü uygulanır.

MADDE 59. — Doğum tarihlerinde doğum yılı yazılıp doğum ay ve günü yazılmamış olanların yaşlarının hesaplanmasında doğduğu yılın Temmuz ayının birinci günü, ayı yazılıp da günü belli olmıyanlarda o ayın birinci günü başlangıç tutulur. Eski kayıtlar için 13 günlük takvim farkı saklıdır.

MADDE 60. — Nüfus memurları her yıl 20 yaşına basan bölgesindeki bütün erkeklerin bir defterini çıkarıp Aralık ayı başında Askerlik Şubesine vermek ve bildirilmesi gereken malûmatı vaktinde göndermekle ödevlidirler.

(Geçici Komisyonun değiştirii)

MADDE 54. — şahsi hal belgeleri ve aile kütüklerinin iyi tutulmamasından, saklanmamasından ve memurun başka yere kaldırılması veya memuriyetten ayrılması halinde devir ve teslim usulüne göre yapılmamasından nüfus memurlarıyla bu işleri yaptırmakla ödevli il nüfus müdürleri ve nüfus başmemurları şahsan sorumludurlar.

BÖLÜM : 4

Türlü hükümler

MADDE 55. — Nüfus memurları her işlem sonunda almış oldukları şahsi hal belgelerinin aile kütüklerine tamamen işlendiğini ve birer nüshasının da arşive gönderildiğini, şahsi hal belgelerine şerh vermek suretiyle belirtir ve imza ederler.

MADDE 56. — İşinden her hangi bir sebeple ayrılan nüfus memuru yerine gelen memura henüz gelmemişse geldiğinde devredilmek üzere en büyük idare âmiri tarafından gösterilen kimseye düzgün devir vermeye ve dört nüsha devir tutanağı yapmaya mecburdur.

Nüfus memurunun ölümü veya devir yapmasına imkân vermiyecek surette işten ayrılması, izinli ve raporlu bulunması halinde idare emrinde tâyin edilecek bir kurul tarafından bu devir aynı şekilde yapılır. Devir ve teslim işlerinin ne yolda yapılacağı ve nelerin devredileceği yönetmelikte gösterilir.

MADDE 57. — Nüfus cüzdanları ancak doğum tutanağı aile kütüğüne işlendikten sonra nüfus memuru tarafından bu kayıtlara uygun olarak doldurulup kendilerini, reşidolmıyanların veli, vasi veya resmî vekillerine imza karşılığında, okur - yazar olmıyanların sağ elinin işaret parmağı cüzdan kayıt defterine bastırılmak suretiyle verilir.

Nüfus cüzdanlarının bir örneğı, okul veya daire gibi resmî yerlerde çıkarılıp onaylanarak dosyalarında saklanabilirse de asılları hiçbir suretle alıkonamaz.

Nüfus cüzdanlarına her ne sebeple olursa olsun bu kanunla diğer kanunlar gerekleri dışında bir kayıt ve işaret yapılamaz. Resmî belgelerden olan nüfus cüzdanlarının sayfalarının damgalı olması ve her sayfasının aynen seri numarasını taşıması şarttır. Aile ve nüfus cüzdanları işleri Bakanlığınca tesbit edilecek şekil ve örneklere uygun olarak Maliye Bakanlığınca bastırılır. Ve mal sandıklarına gönderilir. Mal sandıklarınca il ve ilçe nüfus memurlarına bir defaya mahsus olmak üzere ikiyüzer adet aile ve nüfus cüzdanı parasız mütaakıp partiler peşin para ile verilir.

MADDE 58. — Tasarının 58 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 59. — Tasarının 59 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 60. — Tasarının 60 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin teklifi)

MADDE 61. — Her nüfus dairesi diğer nüfus dairelerinden, askerlik şubesi ve adalet mercilerinden istenilen bilgileri ve kopyaları onaylı olarak verir. Bunların dışında mahallin en büyük idare âmirinin yazılı emri olmadıkça hiçbir daireye kopya, özet ve bilgi veremezler.

MADDE 62. — Memleketin her yerinde genel bir nüfus yazımı yapıldıktan sonra her ilçede bu kanuna göre aile kütükleri tutulmaya başlanır. Aile reislerine İçişleri Bakanlığınca tesbit edilecek örneğe göre bir aile cüzdanı verilir.

MADDE 63. — İl nüfus müdürleri 1700 sayılı Dâhiliye Memurları Kanununun 1 nci maddesinin 4 ncü fıkrasına alınmış olup, Siyasal Bilgiler veya Hukuk Fakülteleri mezunlarından tâyin edilir. Bulunmadığı takdirde lise mezunu meslek mensupları arasından seçilir. İl nüfus başkâtip ve kâtipleriyle bütün nüfus memurları lise, yoksa ortaokul mezunları arasından müsabaka sınavı ile alınır. Kaligrafisi düzgün olanlar tercih edilir.

Bu kanunun uygulanması dolayısıyla halen görevde bulunan nüfus müdür, memur ve kâtiplerinin kazanılmış hakları saklıdır.

MADDE 64. — Bu kanunun hükümleri uygulanmaya başladığı tarihten itibaren 14 Ağustos 1330 tarihli Sicilli Nüfus Kanunu ve bu kanunda değişiklik yapan 30 Ekim 1330 ve 4 Mayıs 1331 ve 28 Kasım 1336 tarihli kanunlar, yabancı memleketlerde oturan Türk vatandaşlarının nüfus vakaları hakkındaki 15 Şubat 1331 tarihli Kanun ve (2 Nisan 1331 tarihli Sicilli Nüfus İdaresinin Teşkilâtı ile Memurlarının Vazifelerini Mübeyyin Nizamname) 2330 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinin (F) fıkrasıyla 2576, 4727, 5524, 6652 sayılı gizli nüfusların yazımı hakkındaki kanunların yaşayan hükümleri, diğer kanunların bu kanuna aykırı hükümleri kaldırılmıştır.

MADDE 65. — Bu kanunun gerektirdiği kadro değişiklikleri ve diğer giderleri genel nüfus yazımı bitiminden önce ayrı bir kanunla sağlanır.

MADDE 66. — Bu kanun, 62 nci maddesi gereğince nüfus yazımı yapılan illerde yazımın bitimi tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 67. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

29 . 11 . 1969

Başbakan <i>S. Demirel</i>	Devlet Bakanı <i>R. Sezgin</i>	Devlet Bakanı <i>H. Atabeyli</i>	Devlet Bakanı <i>T. Bülgin</i>
Devlet Bakanı <i>G. Titrek</i>	Adalet Bakanı <i>Y. Z. Önder</i>	Millî Savunma Bakanı <i>A. Topaloğlu</i>	İçişleri Bakanı <i>H. Menteseoğlu</i>
Dışişleri Bakanı <i>İ. S. Çağlayançil</i>	Maliye Bakanı <i>M. Erez</i>	Millî Eğitim Bakanı <i>O. Oğuz</i>	Bayındırlık Bakanı <i>T. Gülez</i>
Ticaret Bakanı <i>A. Dalı</i>	Sağ. ve Sos. Y. Bakanı <i>V. Â. Özkan</i>	Güm. ve Tekel Bakanı <i>A. İ. Birincioğlu</i>	Tarım Bakanı <i>İ. Ertem</i>
Ulaştırma Bakanı <i>N. Mentese</i>	Çalışma Bakanı <i>S. Öztürk</i>	Sanayi Bakanı <i>S. Kılıç</i>	En. ve Ta. Kay. Bakanı <i>S. O. Avcı</i>
Turizm ve Ta. Bakanı <i>N. Cevheri</i>	İmar ve İskân Bakanı <i>H. Nakiboğlu</i>	Köy İşleri Bakanı <i>T. Kaplanlı</i>	Orman Bakanı <i>H. Özalp</i>
Gençlik ve Spor Bakanı <i>İ. Sezgin</i>			

(Geçici Komisyonun değiştirişi)

MADDE 61. — Tasarının 61 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 62. — Memleketin her yerinde genel bir nüfus yazımı yapıldıktan sonra her ilçede bu kanuna göre aile kütükleri tutulmaya başlanır. Aile reislerine İçişleri Bakanlığınca tesbit edilecek örneğe göre bir aile cüzdanı verilir. Her aile reisi bu cüzdanları almaya ve aile kütüklerinde değişiklik oldukça bu cüzdana işletmeye mecburdur.

MADDE 63. — İl nüfus müdürleri 1700 sayılı Dâhiliye Memurları Kanununun 1 nci maddesinin 4 ncü fıkrasına alınmış olup, Siyasal Bilgiler veya Hukuk fakülteleri mezunlarından tâyin edilir, bulunmadığı takdirde lise mezunu meslek mensupları arasından seçilir. İl nüfus müdür muavinleriyle nüfus başmemuru, memur ve kâtipleri lise, yoksa ortaokul mezunları arasından yarışma sınavıyla alınır. Kaligrafisi düzgün olanlar tercih edilir.

Bu kanunun uygulanması dolayısıyla halen görevde bulunan nüfus müdür, memur ve kâtiplerinin kazanılmış hakları saklıdır.

MADDE 64. — Tasarının 64 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 65. — Tasarının 65 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 66. — Tasarının 66 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 67. — Tasarının 67 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

